

МАТЕРИАЛИ
XV МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦИЯ

БЪДЕЩЕТО ВЪПРОСИ ОТ СВЕТА
НА НАУКАТА - 2019

15 - 22 декември 2019 г.

Volume 10

София
«Бял ГРАД-БГ ОДД»
2019

То публикува «Бял ГРАД-БГ» ООД, Република България,
гр.София, район «Триадица», бул.« Витоша» №4, ет.5

Редактор: Милко Тодоров Петков

Мениджър: Надя Атанасова Александрова

Технически работник: Татяна Стефанова Тодорова

Материали за XV международна научна практическа конференция,
Бъдещето въпроси от света на науката - 2019, 15 - 22 декември 2019 г.:
София. « Бял ГРАД-БГ » - 92 с.

За ученици, работници на проучвания.

Цена 10 BGLV

ISBN 978-966-8736-05-6

© Колектив на автори, 2019

© «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2019

ПЕДАГОГИЧЕСКИ НАУКИ

Съвременните методи на преподаване

* 2 7 4 8 2 1 *

Ширина А.И.

*КГУ «Средняя школа-комплекс национального возрождения №17» , г.
Петропавловск, Казахстан*

Квасных Г.С., Барановская О.М.

СКГУ им. М. Козыбаева, г. Петропавловск, Казахстан

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИИ МОДЕРАЦИИ НА УРОКАХ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Модерация – это эффективная технология, которая позволяет значительно повысить качество образовательного процесса. Эффективность модерации определяется тем, что используемые приемы, методы и формы организации познавательной деятельности направлены на активизацию аналитической и рефлексивной деятельности обучающихся, развитие исследовательских умений, коммуникативных способностей и навыков работы в команде.

Целью применения модерации является эффективное управление классом в процессе урока, максимально полное вовлечение всех обучающихся в образовательный процесс, поддержание высокой познавательной активности на протяжении всего урока и гарантированное достижение целей урока. Технологию модерации можно сравнить с путеводной нитью в море разнообразных образовательных процессов. Использование модерации позволяет упорядочить протекание всех этих процессов и, тем самым, обеспечить эффективное управление ими.

Для обеспечения эффективности управления образовательным мероприятием и гарантированного достижения запланированных целей урока в основу технологии положены следующие ключевые принципы: структурированность (все содержание урока рационально делится на четко

определенные части); систематичность (отдельные части урока взаимосвязаны и логически следует одна за другой, создавая полноценное содержание урока); комплексность (содержание каждой части урока и организуемые процессы нацелены на обучение, воспитание, развитие и социализацию обучающихся); прозрачность (деятельность каждого обучающегося видна учителю, всем участникам ясно виден ход образовательного процесса, его промежуточные и итоговые результаты).

Структурированность образовательного процесса обеспечивается разделением урока на определенные взаимосвязанные фазы (этапы, части), каждая из которых имеет свои цели, задачи и методы. Структурированность процесса позволяет создать ясный и четкий план образовательного мероприятия, задать направленное поступательное движение к поставленным целям урока, обеспечить методичную проработку каждой фазы и последовательность переходов от одной фазы урока к другой, осуществлять эффективный мониторинг хода и результатов образовательного процесса.

Фазы (этапы) модерации: инициация (начало урока, знакомство); вхождение или погружение в тему (сообщение целей урока); формирование ожиданий учеников (планирование эффектов урока); интерактивная лекция (передача и объяснение информации); проработка содержания темы (групповая работа обучающихся); подведение итогов (рефлексия, оценка урока); эмоциональная разрядка (разминки).

Каждая фаза – это полноценный раздел образовательного мероприятия. Объем и содержание раздела определяется темой и целями урока. Будучи логически связанными и взаимодополняя друг друга, разделы обеспечивают целостность и системность образовательного процесса, придают уроку законченный вид. Активные методы обучения, используемые в каждой фазе модерации, идеально подходят для данной технологии, обуславливая синергетический эффект образовательного процесса.

На этапе планирования урока с использованием модерации педагог формулирует не только цели обучения. Такой принцип, как воспитание через предмет, в технологии модерации находит свое прямое воплощение. Поэтому в процессе урока обучающиеся будут достигать и цели изучения предмета, и цели воспитания, развития и социализации. И все эти цели, а также пути их

достижения необходимо планировать и через соответствующую организацию образовательного процесса и реализовывать на каждом уроке.

Достижение эффективности и качества образовательного процесса при использовании технологии модерации, получение запланированных результатов обучения, воспитания, развития и социализации обучающихся обеспечивается организацией следующих ключевых процессов - ИКВММРАО: эффективное взаимодействие (интеракция) участников группового процесса; упорядоченный обмен информацией (коммуникация) между всеми участниками образовательного процесса; обеспечение наглядности хода и результатов образовательного процесса (визуализация); мотивация всех участников образовательного процесса; мониторинг образовательного процесса; рефлексия педагога и обучающихся; анализ деятельности участников и оценка результатов.

Для организации эффективного взаимодействия обучающихся необходимо сформировать малые группы, в которых в дальнейшем пойдет вся основная работа. В процессе совместной работы обучающихся будут осуществлять различные интеракции: учитель – ученик, ученик – ученик, учитель – малая группа, учитель – класс, малая группа – малая группа, малая группа – класс, ученик – малая группа, ученик – класс.

Критерием эффективности взаимодействия обучающихся является способность группы успешно действовать для достижения поставленных целей. Целью группы на уроке может быть обсуждение конкретного вопроса по изучаемой теме, решение задачи, подготовка выступления, разработка проекта, проведение исследования и др.

Таким образом, недостаточно просто организовать работу в группах, усилия и мастерство педагога должны быть направлены на построение эффективного взаимодействия обучающихся. Эту цель организации взаимодействия (интеракции) участников образовательного процесса надо ставить при планировании урока и непосредственно в процессе его осуществления.

**м.п.н.,старший преподаватель Бекбаева М.Т.
студентка 2 курса заочного отделения Бекеева А.**

Казахский национальный педагогический университет имени Абая,Алматы

МЕЖПРЕДМЕТНЫЕ СВЯЗИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ, КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Все,

что находится во взаимной связи,

должно

преподаваться в такой же связи.

Я.А.Коменский

В век цифровизации и информатизации стремительно изменяется и совершенствуется наука. Для того, чтобы жить в ногу со временем, нам также необходимо меняться и развиваться.

Сегодня школа динамично меняет свой облик. Это связано, прежде всего, с серьезными переменами в казахстанском образовании [1]. Изменилось содержание школьного образования, разработаны и введены новые учебные планы, программы и учебники. Перед учителями встают проблемы: «Как учить в век информатизации?», «Как повысить качество преподавания, как знания, полученные на уроках, должны помочь ученику стать конкурентоспособной личностью?».

Вместе с тем, следует отметить, что в имеющихся методических пособиях и рекомендациях для учителей не находят отражения современные проблемы, разрабатываемые в дидактике и методиках преподавания различных учебных дисциплин. Современная школа призвана научить ребенка познавательной мобильности, рациональному отбору, эффективному усвоению насыщенной информации.

Знаменитые педагоги Я.А. Коменский[2], И.Г. Песталоцци[3], К.Д. Ушинский[4] подчеркивали необходимость взаимосвязи между учебными предметами для отражения целостной картины природы в голове ученика, для создания истинной системы знаний и правильного миропонимания, а также необходимость обобщенного познания и целостности познавательного процесса. К ним отнесем следующее методическое положение: преемственность в содержании отдельных дисциплин, опора на знания по другим предметам, при изучении и закреплении материала, развитие общих для разных предметов идей, сближение родственных предметов и формирование обобщенных познавательных умений.

Многие ученые-педагоги внесли свой заметный вклад в решение проблемы межпредметных связей в процессе обучения. М.А. Данилов, Б.П.Есипов [5] и многие другие наряду с теоретическими обоснованиями дали ряд конкретных рекомендаций по углублению и расширению взаимосвязей учебных дисциплин в школе.

В печати появлялись работы, посвященные проблеме межпредметных связей, в которых обстоятельно исследуются различные стороны ее, в том числе пристальное внимание обращается на историю возникновения и развития идеи межпредметных связей. Сюда относятся работы Г.И. Батуриной [6], которая высказывалась о том, что с введением предметной структуры школьного образования, проблема межпредметных связей становится одной из основных в педагогической науке и школьной практике, т.е. подчеркивается спокойный переход от идеи комплексности к идее межпредметных связей, более того, создается мнение, что с переходом к предметной системе резко улучшается исследование проблемы вооружения учащихся целостным представлением о мире и его явлениях, увеличивается количество исследований о межпредметных связях и их практическая результативность.

В работах М.Н. Скаткина [6] было показано, что ведущие идеи мировоззренческого характера играют организующую роль в изучении учебного материала, т.е. они как бы «обрастают» теориями, понятиями, фактами, выходящими за пределы одного предмета, и создают целостную научную систему знаний о природе и обществе.

В.Н. Максимова [7], Н.А.Лошкарева [8] придерживаются мнения о том, что межпредметные связи являются дидактическим принципом, тесно

связанным с принципом научности и системности, и являются отражением в содержании и методах обучения межнаучных связей. Это говорит о сложности и многоаспектности рассматриваемой проблемы.

Некоторые итоги исследования проблемы межпредметных связей были подведены на Всесоюзной конференции в Алма-Ате в 1973 г. [9]. Подчеркивая значимость проблемы взаимосвязей в обучении, конференция отметила новые направления в ее разработке и рекомендовала учитывать требования межпредметных связей в совершенствовании учебников и учебно-методических пособий, поддерживать поиск учителей по этой проблеме, использовать межпредметные связи в совершенствовании учебного процесса, вооружать будущих учителей необходимыми знаниями в области осуществления взаимосвязей на уроках.

Межпредметные связи есть педагогическая категория для обозначения синтезирующих, интегративных отношений между объектами, явлениями и процессами реальной действительности, нашедших свое отражение в содержании, формах и методах учебно-воспитательного процесса и выполняющих образовательную, развивающую и воспитательную функции в их органическом единстве [10].

Математика является неотъемлемой и значимой частью человеческой культуры, источником познания окружающего мира, базой научно-технического прогресса и важным компонентом развития личности. Необходимость в математическом и жестко привязанном к нему информационном образовании ощущается во всех областях профессиональной деятельности.

Считаю, что в качестве одного из средств формирования элементов математической культуры младших школьников, можно рассматривать текстовые задачи. Большое обучающее и воспитательное значение имеет наличие в них познавательного материала, связанного с конкретными жизненными ситуациями, что помогает показать младшим школьникам роль математики в познании окружающей действительности и развить их умения применять математические знания на практике.

Новый стандарт образования и новая программа нацелены на развитие восприятия математики как способа понимания и изучения окружающего мира. Такой подход реализует идею обучения не математике, а обучению математикой,

который позволяет ребенку познавать мир с помощью математических знаний, умений и способов действий.

В учебной программе система целей обучения является основой развития следующих навыков широкого спектра: функциональное и творческое применение знаний, критическое мышление, проведение исследовательских работ, использование информационно-коммуникационных технологий, применение различных способов коммуникации, умение работать в группе и индивидуально, решение проблем и принятие решений [11].

По нашему мнению, содержание новых учебников помогает ученику привыкнуть к постоянному поиску причин и смысла происходящего, делает его сознательным участником событий, как природных, так и общественных. Практические задания и упражнения говорят о направленности содержания на осмысление окружающего и применение этих знаний в практической деятельности; объяснение смысла изучаемого на жизненных примерах.

Подборка лексических тем уроков, тематики задач, рисунков и заданий в рамках сквозных тем указывает на реализацию межпредметных связей с различными дисциплинами. Продуманы и лексические темы уроков, а не в целом разделов. Лексическая тема в рамках сквозных тем, указанная в каждом уроке позволяет решать задачи всех видов воспитания через предложенные ситуации, иллюстрации и задания. Можно отметить сбалансированность материала по видам воспитания [12].

На мой взгляд, содержание обучения выступает для учащихся, в первую очередь, в виде той информации, которую они получают от педагога и из учебной литературы. Только та информация, которая как-то созвучна потребностям школьников, подвергается эмоциональной (оценочной) и умственной (рациональной) переработке. В результате ученик получает импульс к последующей деятельности.

Осуществление взаимосвязей уроков математики с познанием мира, литературой, естествознанием, русским языком и художественным трудом, с применением межпредметных заданий, повышает познавательную активность младших школьников, обеспечивая более качественное усвоение программного материала по предметам.

Межпредметные связи могут включаться в урок математики в виде фрагмента, отдельного этапа урока, на котором решается определенная познавательная задача, требующая привлечения знаний из других предметов. Учебный материал отдельных тем уроков оказывается настолько тесно связанным с учебным материалом другого предмета, что возникает потребность в осуществлении межпредметных связей на протяжении всего урока. Такой урок, все основные познавательные задачи которого требуют применения знаний из других предметов, должен быть назван межпредметный.

Межпредметный характер чаще всего носят уроки, обобщающие учебный материал одной или нескольких учебных тем одного или разных предметов. Межпредметные уроки могут быть вводными или проводиться в процессе изучения учебной темы. Межпредметные связи, осуществляясь в различных формах организации обучения и во внеклассной работе, призваны не разрушать, а укреплять предметную систему обучения. Использование связей между предметами в их различных видах показывает, как можно гибко варьировать содержание и методы предметного обучения, сохраняя при этом специфику отдельных учебных предметов. Межпредметные связи помогают выделить общие идейные основы науки в целом.

Межпредметные связи на первых этапах включения в познавательную деятельность изменяют соответствие уровней умений и интересов учащихся по предметам. Умения, проявляемые при решении межпредметных задач, начинают в большей степени зависеть от опыта переноса, овладения его способами, чем от ранее сложившегося, но тем не менее подвижного интереса к тому или иному предмету. У одних учащихся под влиянием межпредметных связей повышается интерес к ранее не интересовавшим их предметам, а уровень знаний и умений еще остается невысоким. У других, наоборот, значительно возрастают умения межпредметного переноса, но заметных изменений в развитии предметных интересов не наблюдается. Они сохраняют устойчивость. Это объясняется тем, что межпредметные связи не являются единственным фактором, формирующим познавательные интересы учащихся.

Познавательный опыт, ограниченный узкопредметными рамками, мешает увидеть хорошо известное в новом, необычном аспекте, необходимом для творческого решения межпредметной задачи. В таких ситуациях мешает привычка мыслить по-старому. Возникающее на первых этапах познавательной

деятельности на основе межпредметных связей рассогласование между ранее сформировавшимися умениями и интересами учащихся в последующем нивелируется, происходит усиление взаимосвязей умений и интереса на качественно новой обобщенной содержательной основе. Систематически включаемые в учебное познание межпредметные связи положительно изменяют широту и диапазон применения знаний и умений. Это способствует умственному развитию школьников и формированию широких познавательных интересов как одному из показателей развития личности.

В деятельности на основе межпредметных связей возникает устойчивая зависимость: широта познавательных интересов - осознанное восприятие межпредметных задач - потребность в познании межпредметных связей - творческий подход - умение мыслить системно - познавательная самостоятельность ученика. Включение в процесс обучения межпредметных связей как стимула познавательного интереса качественно преобразует другие его стимулы. Это происходит в силу того, что учебный процесс представляет систему, в которой все компоненты находятся в структурно - функциональной связи и изменение одного из них нарушает эти связи и вызывает необходимость системного подхода к организации всего процесса. Включаемые в содержание урока межпредметные связи усиливают его новизну. Вызывают обновление уже известного материала, объединяют новые и прежние знания в систему. Становится наглядной практическая нужность и полезность знаний по всем предметам. Осознание нужности знаний надежно укрепляет интерес к их углублению и расширению. Сам процесс познания, обогащенный межпредметными связями, активизируя мыслительные процессы, служит источником устойчивого интереса школьников [13].

Межпредметные связи усиливают обобщающий характер содержания учебного материала, который требует изменения и методов обучения. Межпредметные связи приводят в действие все стимулы познавательного интереса, связанные с учебной деятельностью: вносят проблемность, элементы исследования и творчества, разнообразят формы самостоятельной работы, побуждают к овладению новыми умениями. Преобразуя методы обучения, межпредметные связи оказывают влияние на изменение и его организационных форм. Возникает потребность в коллективных формах организации учебной работы, которые наилучшим образом обеспечивают решение межпредметных

проблем, создавая условия для проявления знаний и интересов учащихся по другим предметам. При этом возможен успех для каждого. Успешность деятельности, как известно, важнейший побудитель активности и интереса к ней. В процессе формирования познавательных интересов младших школьников межпредметные связи выполняют многоплановые функции. Прежде всего, они выступают как стимул интересов учащихся к урокам, преломляясь во всех других положительных стимулах, идущих от содержания, деятельности и отношений. Учебная деятельность с опорой на межпредметные связи вызывает непосредственный интерес к урокам. Осуществляясь систематически, они становятся условием формирования устойчивых познавательных интересов школьников [14].

Таким образом, способствуя осознанию диалектической связи предметов и методов их познания, межпредметные связи оказывают значительное влияние на познавательную самостоятельность и выступают фактором формирования предметной направленности интересов младших школьников. Развитие познавательной самостоятельности в деятельности на основе межпредметных связей происходит в тесной взаимосвязи с формированием мировоззренческих, ценностных ориентаций личности, регулирующих ее социальную активность.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

- 1 Закон об образовании Республики Казахстан, Астана, Акорда, № 319-III ЗРК от 27 июля 2007 года.
- 2 Коменский Я.А. Великая дидактика. Изб.пед.соч. (в 2 т.). М., 1976.- С.329-335.
- 3 Песталоцци И.Г. Избранные педагогические сочинения.Т.2.-М.,1963.- 416 с.
- 4 Ушинский К.Д. Собрание педагогических сочинений.-М.-Л.,1950.-584 с.
- 5 Данилов, М.А. Дидактика / М.А. Данилов, Б.П. Есипов. - М., 1957. - 272 с.

6 Скаткин, М.Н., Батурина, Г.И. Межпредметные связи, их роль и место в процессе обучения: В сб.: Межпредметные связи в процессе преподавания основ наук в средней школе, ч.I / М.Н. Скаткин, Г.И. Батурина. - М., 1973 - 302с.

7 Максимова, В.Н. Межпредметные связи и совершенствование процесса обучения: Кн. для учителя / В.Н. Максимова. - М.: Просвещение, 1984. - 143 с.

8 Лошкарева, Н.А. Межпредметные связи как средство совершенствования учебно-воспитательного процесса: Учеб. пособие для ФПК директоров школ / Н.А. Лошкарева. - М., 1981. - 101 с.

9 Скаткин М.Н., Батурина Г.И. Межпредметные связи в процессе преподавания наук в средней школе: Тезисы Всесоюзной конференции.4.1.-М. просвещение,1973 .-С .18-23.

10 Федорец Г.Ф. Межпредметные связи в процессе обучения: Учебное пособие.-Л.:ЛГПИ,1983.-88 с.

11 Типовая учебная программа по предмету «Математика» для 1-4 классов уровня начального образования. Астана 2018г.

12 Акпаева А.Б., Математика. Учебник для учащихся 4 класса общеобразовательной школы. Части 1-4 – Алматы: «Алматыкітапбаспасы», 2019.

13 Гурьев А.И., Межпредметные связи – теория и практика // Наука и образование – Горно-Алтайск, 1998 – №2. – 204 с.

14 Кулагин, П.Г. Межпредметные связи в процессе обучения / П.Г.Кулагин. - М.: Просвещение, 1981. - 96 с.

Профессор Қабиева А.К., аға оқытушы Куненова П.С.

М.Х.Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университеті

ЖҮРЕКПЕН ОЙНАЛҒАН БЕЙНЕ ЖҮРЕКТЕРГЕ ЖЕТЕДІ

Өнер арқылы берілген эстетикалық тәрбие адамды ұдайы сұлулық пен әдемілікті дұрыс ұсынуға жетелеп, сезім байлығын қалыптастырады.

Әрбір жастың өнер әлеміне деген іңкәрлігі мектеп жасынан түрлі өнер үйірмелеріне қатысып, ән айтып, мектепішілік қоғамдық жұмыстарға белсене араласып жүріп оянады. Өнер әлемі қызықтырып, сахна өмірі ынтықтырып, сәби жүрекке театр атты жұмбағы мол сиқырлы патшалық сағымтаудан қол бұлғағандай болып, арманы алға жетелейді. Табиғи дарындылықтың өзі ұстаздың алдын көрмесе көркемдік қуатын жоғалтып алатындығы мәлім. Оқуға түсуге келгенде жас та болса талабы зор өренді сахна өнеріне баулып, талантын қырлау. Терең судың пайдасы мен бірге залалы да бар. Одан сақтану үшін шәкірттерді терең жүзе білуге үйрету керек. Бұл жолда, әсіресе, жас мамандарға артылар жүктің салмағы басым. Жас мамандарды өзін-өзі тәрбиелеуге, бейімділіктерін дамытуға үйретіп, рухани адамгершілікке тәрбиелеу маңызды. Жаңа технологияны үйренуге, меңгеруге баулу қажет. Осы арқылы жас мамандардың мотивациясын арттыру керек.

Шығармашылық сабақтарда мезансценаның өзі берілген рольге толығымен енуге үлкен әсер етеді. Сахнаның безендірілуі жөнсіз болса, образдың да биік деңгейде сахналануы екіталай.. Әр болашақ актердың «жүрек көзі» болуы керек. Өзіне ұсынылған рольді нәтижелі етіп алып шығуына ол зор көмек береді. Ойналған бір рөл бастан аяқ мінсіз шығуы мүмкін емес. Сондықтан да, кез келген образды даярлауда Станиславский жасап кеткен «өз-өзіңмен жұмыс» және «рөлмен жұмыс» жасау өте маңызды. Өз-өзіңмен жұмыс жасауға дене бітімінің өз формасын жоғалтып алмауы мақсатында, күнделікті жаттығуларды үздіксіз қадалау кіреді. «Рөлмен жұмыс» жасау, образдың толығымен танып- түсінуге деген ізденіс десе де болады. «Жүрекпен ойналған бейне жүректерге жетеді» деудің астында, сол бейнені жүрекке жеткізетін ұлы күш – «ақылды» ұмытып кетіп жатамыз. Демек, «жүрек көзі» дегеніміз Ақыл. Болашақ актер шыққан бетінен бастап, шымылдық жабылғанша сахнаны

өмірдің бір бөлшегіндей етіп қабылдау керек. Іздену нәтижесінен туындаған сахнагерлердің төл тапқырлықтарын көрермен талқысына салуларына мол мүмкіндік бергеннен ұтпаса, ұтылмайтынымыз ақиқат. Заманауи театрлық спецэффектілерге зәру сахналық қойылымдарды режиссерлік тапқырлықпен сюжеттерді бірінен соң бірін жарықтың жанып-сөнуі арқылы жүзеге асыру. Қойылымды тақырыбын ашатындай етіп безендіру актерлардың шабытына әсер етпей қоймайды. Актерлардың сахнада ойын көрсетуінің басты ерекшелігі оның жүрек қағысына байланысты. Ол жүрек бүгінгі қағысын ертең қайталай алмайды. Міне сондықтанда театр өнері жанды тірі организм. Режиссер – сахнада драмалық туынды мен көркемдік элементтерді біріктіріп, үйлестіріп, қоғамдық – әлеуметтік немесе моральдық – психологиялық мәселелер төңірегінде ой тастайтын басты тұлға. Оның үстіне әр әнші, актер өмір бойы өз дауысын дамытып, сақтап отыруға міндетті

Қойылым сценарийімен ауқымды жұмыс жасап, сахналық безендіруде қисынды шешім таба білу, шығарманың негізгі жанр табиғатын, қойылым ерекшелігін толық сезіп, қойылымды психологиялық тұрғыдан шеше білу режиссер - сценаристің міндеті. Әр кейіпкердің көңіл-күйі, сезім иірімдері шығарманың идеясынан туындап, қойылымның көркемдік ерекшелігіне, пластикалық сипатына үн қосу шеберлігі қажет. Режиссердың актерлармен жұмыс істеу кезіндегі ерекшелігі – дайындық кезінде рөлді миға ғана емес, актер денесіне енгізу үрдісін қалыптастыру. Себебі, актер жанын салып ойнай алмаған кезде, оның денесі бұл тығырықтан шығаруға мүмкіндік беріп, тілмен емес, бүкіл денесімен ойнай бастайтын болады. Яғни, актердың рөлді игеруі алдымен бүкіл денесі арқылы жүзеге асады, ал сосын барып миға сигнал беріледі де, образ ашудағы ерекшелік айқын көріне бастайды. Режиссер қойылымның сәтті болуының тағы бір себебі – тазалық. Мұсылмандар немесе христиандар әрдайым құлшылық ету жағдайында болады, яғни ол дегеніміз – жан, тән тазалығы. Актер мен режиссер де осы күйде, репетицияларға намаз алдындағыдай таза болуы керек. Жаныңның тазалығын қадағаламасаң шығармашылық жолыңда ешқандай нәтиже шығара алмайсың, ал театрға қасиетті орынға келгендей таза болып келсең, спектакль өз – өзімен жүре бастайды деп режиссер таза өнердің құпияларын үйретуі тиіс. Ал, сахна – киелі орын. Сахна – өнердің анасы. Ал, сахнаға тәу ету – өнерге табыну. Спектакль қойылмастан бұрын сахнаға тәу ету керек. Театр – тірі өнер болған соң, сахнадағы ойын сияқты би де, ән де тірі

болғаны дұрыс. Актер ойыны орындау шеберлігі шынайы, табиғи болуымен ерекшеленеді. Қазірде ұлағатты ұрпақ өсіріп, өркениетті ел боламыз десек, іәдебиет пен өнерді өрістетуге тиіспіз. Қарапайым тілмен өрнектесек, қарын тоқ әрі көкірек көзі ашық болсын десек, іс-әрекетіміз бен рухани дүниеміздің қандай екендігі бір сәтке болса да білгіміз келсе, театр сахнасына үңіле білгеніміз абзал. Онда нағыз өмір өтіп жатады. Өнерге айналған өмірді сахнадан көру арқылы адам болмысы да жетіледі. Жетіле түседі. Жамандауға баспауға дағдыланырады. Бос белбеу болмауға талпындырады. Ұлтыңның жоғын іздеуге талпындырады. Театрдың күдіреті осы.

«Өнер таусылмас азық, жұтамас байлық» дейді біздің халық. Өнер адам баласын сан түрлі біліммен қаруландырады, адам жанын нәзік сезімге бөлейді.

Осы орайда жастардың рухани мәдениетінің орталығына айналған білім ошағында студент жастардың тұтас рухани-эстетикалық мәдениетін қалыптастыру қоғамдық мәдениеттің құрылымын жетілдіру жағдайында өзінің әрі қарай даму үрдісі жалғасын тапқан. Жастардың келбеттері мен рухани қызығушылықтарын дамыту нақтылы өтімді, ықпалды процесс ретінде қалыптасқан. Университеттік білі беру жүйесін үнемі жақсартып, дамыту процесінде рухани-тәрбие мәдениеті де ізгі жолда өз нәтижесін беріп отыр десек, артық айтқандық болмас.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Генкин Д.М., Конович А.А. Сценарное мастерство культпросветработника. – М.: Советская Россия, 1984. – 134 с.
2. Қабдолов З. Сөз өнері. – Алматы. Қазақ университеті, 1992. – 352 бет.
3. Шилов Н.П. Сценарное мастерство. Челябинск. ЧГАКИ. 2000. – 72 с.

Куненова П.С., Айдарова Д.
Тараз Мемлекеттік университеті

ЛАТЫН ӘЛІПБИІ – ЗАМАН ТАЛАБЫ

Сондай-ақ, Елбасымыз өзінің 2012 жылғы Қазақстан халқына Жолдауында: Біз 2025 жылдан бастап әліпбиімізді латын қарпіне, латын әліпбиіне көшіруге кірісуіміз керек. Бұл – ұлт болып шешуге тиіс принципті мәселе. Бір кезде тарих бедерінде біз мұндай қадамды жасағанбыз. Балаларымыздың болашағы үшін осындай шешім қабылдауға тиіспіз және бұл әлеммен бірлесе түсуімізге, балаларымыздың ағылшын тілі мен интернет тілін жетік игеруіне, ең бастысы – қазақ тілін жаңғыртуға жағдай туғызады» – деп латын әліпбиіне көшудің қажеттілігін атап өтті.

Біздің қазіргі кирилл әліпбиіндегі қазақ тіліміз – Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі, сонымен қатар Ресей, Өзбекстан, Қытай, Моңғолия және т.б. елдерде тұратын қазақтардың ана тілі. Қазақ тілі түркі тілдерінің қыпшақ тобына, соның ішінде қарақалпақ, ноғай, қарашай тілдерімен бірге қыпшақ-ноғай тармағына жатады. Сонымен қатар қырғыз, татар, башқұрт, қарашай-балқар, қырым, құмық тілдеріне жақын. Қазақ жазуы бірнеше рет өзгеріске ұшырады. жазу тарихында қазақ тілінің әліпби жүйесі бірнеше тарихи кезеңдерді басынан өткізіп, ұлттық әліпби деңгейіне жеткен. 1929 жылға дейін Қазақстанда араб жазуы пайдаланылды. XX ғасырдың басында Ахмет Байтұрсынұлы ұсынысымен қазақ фонетикасының ерекшеліктері ескеріліп жасалған, араб графикасына негізделген «төте жазу» пайдаланылған. 1929-40 жылдар аралығында латын графикасына негізделген әліпбиді жазу жүйесіне енгізіп, 1940 жылдан бері қарай кирилл графикасы әліпбиін қолданып келеді.

Латын әліпбиіне көшудің маңыздылығы. XX ғасырдың 20-жылдарынан бастап қазақ интеллигенциясының алдыңғы қатарлы өкілдері, оқушы жастар, оқытушылар латын әрпіне негізделген жаңа әліпбиге көшу мәселесін көтерді. Бұғанға дейін қазақ жазуы А.Байтұрсыновтың емлесі негізінде жүргізілген еді. Алайда латын қозғалысының кең түрде насихаттала бастауы араб жазуын ығыстыра бастады. Сөйтіп жаңа латын әрібін қолдаушылар мен бұрынғы араб жазуын қолдаушылар арасында үлкен айтыс-тартыс туындады. Бұл, әсіресе, 1924

жылы жазуында Орынборда өткен қазақ-қырғыз білімпаздарының тұңғыш съезінде айқын білінеді. А.Байтұрсынов бастаған араб әрібін қолдаушылар басым түсіп, араб әрпіне лайықталған қазақ графикасы қабылданды.

Осы съезде А.Байтұрсынов бас баяндама жасап, онда араб әрібінің қай жағынан болса да ыңғайлы, қолайлы әріп екендігін дәлелдеп берген болатын. 1925 жылдан бастап жаппай Қазақстанның мектептерінде, жеке кәсіпорындарында және мекемелерінде латыншылардың «Жаңа әліпбишілер үйірмесі» немесе «Латыншылар үйірмесі» құрыла бастады.

Латын әліпбиі біздің жыл санауымыздан 800 жыл бұрыннан келе жатыр, яғни үш мың жылға жуық уақыттан бері бар. Жоғарыда аталған латын әліпбиі туралы дереккөздерді келтіре отырып, қазақ қоғамына, халқына латын әліпбиінің қаншалықты маңызды екенін аңғаруға болады. Бұл жайына Елбасымыз биылғы Жолдауында 2025 жылдан бастап латын әліпбиіне көшу туралы ойларын таратып айтты. «Бұл ой еліміз тәуелсіз алғаннан кейін мені жиі мазалады. Бірақ біз көп ұлтты халықпыз. Әр ұлттың ой-пікірі бар. Қазіргі кириллица арқылы қазақтардың да, қазақстандықтардың да бірнеше буыны тәрбиеленіп, білім алды. Өмірді таныдық, дүниені көрдік. Сондықтан латын қарпіне көшкен жағдайда да кириллица көпке дейін қатар қолданылады, екеуі біразға дейін бірге пайдаланылады деп ойлаймын. Біз 2025 жылдан бастап әліпбиімізді латын қарпіне, латын әліпбиіне көшіруге кірісуіміз керек. Бұл – ұлт болып шешуге тиіс принципті мәселе. Бір кезде тарих бедерінде біз мұндай қадамды жасағанбыз. Балаларымыздың болашағы үшін осындай шешім қабылдауға тиіспіз және бұл әлеммен бірлесе түсуімізге, балаларымыздың ағылшын тілі мен интернет тілін жетік игеруіне, ең бастысы – қазақ тілін жаңғыртуға жағдай туғызады» - деген болатын. Тіл – адамзат қоғамын құру үшін халыққа берілген маңызды құрал. Оны өзге де механизмдер секілді қоғамның дамуы үшін үнемі жетілдіріп, жаңғыртып отыру қажет. Осы орайда әліпби таңдау аса маңызды. Бұл бағыттағы бастамаларға жеңіл қарауға болмайды. Жалпы, менің Қазақстан азаматы және Ассамблея мүшесі ретінде қазақ әрпін латын әліпбиіне көшіру туралы өзімнің пікірім бар. Мемлекет басшысы қазақ әрпін латын әліпбиіне көшіру мәселесіне байыппен қарап, түрлі пікірлер мен ұсыныстарды саралай келе өзінің салиқалы шешімін айтты. Бұл қадам дер кезінде, барлық жағдаяттар ескеріле отырып жасалды. Біз латынға көшу ісіне үлкен дайындықпен келдік. Көптеген шаралар атқарылды. Қоғамның пікіріне

баса назар аударылды. Қоғамымызда латынға көшуді қолдайтындардың үні басым түсті. Өйткені латынға көшу уақыт талабы, замана сұранысы екенін халық терең түсіне білді. Ел бірлігін нығайту, Қазақстан халқының бірегейлігін дамыту Ассамблеяның басты міндеттерінің бірі. Осы орайда ел бір-лі-гі мен татулығының кепілі Елбасы екенін ұмытпауымыз керек. Жазу – әрбір халықтың рухани, мәдени өсуін, даму деңгейін көрсететін әлеуметтік мәні зор құбылыс. Ол өткенді, бүгінді және келешекті жалғастыратын алтын көпір. Қазіргі жазуымыз бірнеше ұрпаққа білім беріп, оларды талай биіктерге жетеледі, қазақтың әдебиетін, мәдениетін, ғылымын көтеріп, егеменді мемлекетімізге де қызмет етіп келеді. Бұл рас. Бірақ барға қанағат етуге болмайды. Бәсекеге қабілетті 30 елдің қатарына ену үшін Елбасының алға қойған мақсат-міндеттерін жүзеге асыру жолында жұмыла жұмыс істеуіміз керек. “Ел бүгіншіл, менікі – ертең үшін” деген екен Ахмет Байтұрсынұлы. Қазір қолға алып жатқан дүниенің бәрі біз үшін емес, кемел келешек жолында жасалып жатқан ауқымды іс. Олай болса, Елбасының сындарлы саясатын қолдап, бірлік, білім, еңбекті ұштастырып, ортақ межеге қол жеткізуге атсалысуымыз керек.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Назарбаев Н.Ә. Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру / Егемен Қазақстан, 12 сәуір 2017 ж.
2. Назарбаев Н.Ә. «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. Қазақстан халқына Жолдауы / 14 желтоқсан 2012 ж. / http://www.akorda.kz/kz/official_documents/strategies_and_programs
3. Қазақ әліпбиі / <https://kk.wikipedia>.
4. Латын әліпбиі: рухани тәуелсіздік жолы / Қазақ үні, 11 сәуір 2017 ж. – 7 б.

Керимова Д.О., Кенжебаева А.А., Турлыбай К.Б.

г.Караганда, КГУ СОШ №30

АКЦЕНТЫ В ОБРАЗОВАНИИ СМЕЩАЮТСЯ В СТОРОНУ МОДЕЛИ 4К: РАЗВИТИЕ КРЕАТИВНОСТИ, КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ, КОММУНИКАбельНОСТИ И УМЕНИЯ РАБОТАТЬ В КОМАНДЕ

Современный урок в условиях обновленной системы среднего образования Республики Казахстан предполагает: ориентацию структуры и содержания образования на компетентностный подход; переход на новую систему оценки учебных достижений обучающихся; использование инновационных технологий обучения и воспитания; направленность образовательного процесса на самореализацию школьников. Современное содержание образования не может ограничиться перечнем требований к предметным знаниям, умениям и навыкам, оно должно охватить все основные компоненты социализации, в том числе и систему универсальных учебных действий. Новая организация общества, новое отношение к жизни предъявляют и новые требования к школе. Сегодня основная цель обучения – это не только накопление учеником определённой суммы знаний, умений, навыков, но и подготовка школьника как самостоятельного субъекта образовательной деятельности.

Урок остается главной формой обучения в современной школе. Современный урок в условиях обновленной системы среднего образования РК – это особый урок. Чтобы составить краткосрочный план урока, нужно обратиться к шаблону краткосрочного планирования, в котором прописываются цели, виды деятельности, использование дифференциации, виды оценивания, межпредметные связи, а также рефлексия учителя и итоговое оценивание преподавания и обучения на данном уроке. При планировании урока я обращаюсь к среднесрочному планированию. В планировании урока указываю критерии оценивания к целям обучения, которые должны быть достигнуты на данном уроке. Учитель может самостоятельно составить критерии оценивания или подобрать из методических документов «Сборник заданий по формативному

оцениванию», «Сборник заданий по суммативному оцениванию». Оформление критериев оценивания включает описание достижений результатов обучающихся к концу урока по категориям: «Все смогут...», «Большинство...», «Некоторые...».

Это поможет:

- акцентировать деятельность учащегося;
- точнее оценивать обучение учащихся.

Учителю, работающему по обновленному содержанию среднего образования РК, необходимо быть мобильным, в случае наглядной картины, если запланированные задания не дают результат, не вовлекают учащихся в учебный процесс, необходимо вносить коррективы и по окончании урока обязательно проанализировать его. Действия учителя должны быть направлены на эффективный урок, направленный на обучение. В соответствии с основными идеями программы, урок строится, исходя не из темы урока, а на основе целей обучения и ожидаемых результатов.

И рассматриваю следующие вопросы: Какие цели урока поставлены? Поддерживает ли каждая часть урока достижения учащимися этой цели? Что будут делать учащиеся на уроке? Какие результаты они должны получить? Какую обратную связь от учащихся я планирую услышать?

На каждом уроке планирую реализацию привитию ценностей. Ценности, основанные на национальной идее «Мәңгілік ел»: Казахстанский патриотизм и гражданская ответственность; уважение; сотрудничество; труд и творчество; открытость; образование в течение всей жизни.

В планировании урока указываю навыки использования ИКТ. К уроку учащиеся готовят и используют флеш-презентацию, которую загружают на планшет или мобильный телефон.

Обновленная образовательная программа реализуется на основе конструктивистского подхода к преподаванию и учению, сущность которого заключается в поощрении учащихся вести диалог, как с учителем, так и друг с другом. Важно отметить, что в рамках обновления содержания образования учебный процесс характеризуется активной деятельностью самих учеников. Особое внимание уделяется постановке разнообразных вопросов. Необходимо планировать и чередовать как индивидуальные, коллективные, так и

групповые/парные виды работ, задания направленные на развитие критического мышления.

В конце урока я планирую вопросы, задания, позволяющие обучающимися подумать о том, чему они научились; определить цели следующего урока, оценить свою работу и своих одноклассников. Урок в условиях обновленного среднего образования РК - это современный интересный урок. Проработав уже второй год по обновленному содержанию образования я понимаю, что это очень хороший метод обучения для нашего будущего поколения с их навыками и требованиями в современном обществе. В условиях обновленного содержания образования РК можно поддерживать высокую мотивацию и эмоциональную окраску урока.

В послании РК Назарбаева Н.А. народу Казахстана от 5 октября 2018 года «Рост благосостояния казахстанцев: повышение доходов и качества жизни» во второй главе «Качество жизни» акцент делается на внедрении в образовательную среду инновационных технологий обучения, которые отвечают новым требованиям информационного общества: мобильность, креативность, коммуникабельность, точечность, динамизм. Поэтому как отметил Глава государства: «Акценты в образовании смещаются в сторону модели 4К: развитие креативности, критического мышления, коммуникабельности и умения работать в команде».

В конце статьи хотелось бы сказать что новые требования в образовании идет к процветанию качества знания и повышается интеллект будущего поколения.

**Сюй-Фу-Шин Л.И., Ганина Е.Е., Григорьева О.П., Корчевная Т.П.,
Микулявичене К.В., Овсянникова А.А., Ковалевская О.Н.**

г.Караганда, КГУ СОШ №30

СОВРЕМЕННЫЙ УРОК В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕННОЙ СИСТЕМЫ СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ

Переход на 12-летнее образование предполагает: ориентацию структуры и содержания образования на компетентностный подход; переход на новую систему оценки учебных достижений обучающихся; использование инновационных технологий обучения и воспитания; направленность образовательного процесса на самореализацию школьников. Современное содержание образования не может ограничиться перечнем требований к предметным знаниям, умениям и навыкам, оно должно охватить все основные компоненты социализации, в том числе и систему универсальных учебных действий. Новая организация общества, новое отношение к жизни предъявляют и новые требования к школе. Сегодня основная цель обучения – это не только накопление учеником определённой суммы знаний, умений, навыков, но и подготовка школьника как самостоятельного субъекта образовательной деятельности.

Урок остается главной формой обучения в современной школе. Современный урок в условиях обновленной системы среднего образования РК – это особый урок. Чтобы составить краткосрочный план урока, нужно обратиться к шаблону краткосрочного планирования, в котором прописываются цели, виды деятельности, использование дифференциации, виды оценивания, межпредметные связи, а также рефлексия учителя и итоговое оценивание преподавания и обучения на данном уроке. При планировании урока учитель обращается к среднесрочному планированию. В соответствии с основными идеями Программы, урок строится, исходя не из темы урока, а на основе целей обучения и ожидаемых результатов. Урок, ориентированный на обучение должен планироваться на основе ясных и оправданных целей. Учителю необходимо определить, каковы цели этого урока. Они могут быть идентичны

целям обучения (ЦО) или могут быть адаптированы для данного урока в случае долгосрочного характера ЦО (если для достижения ЦО требуется несколько уроков).

При планировании урока полезно рассмотреть следующие вопросы: Какие цели урока поставлены? Поддерживает ли каждая часть урока достижения учащимися этой цели? Что будут делать учащиеся на уроке? Какие результаты они должны получить? Какую обратную связь от учащихся я планирую услышать? В планировании урока указываются критерии оценивания к целям обучения, которые должны быть достигнуты на данном уроке. Учитель может самостоятельно составить критерии оценивания или подобрать из методических документов «Сборник заданий по формативному оцениванию», «Сборник заданий по суммативному оцениванию». Оформление критериев оценивания включает описание достижений результатов обучающихся к концу урока по категориям: «Все смогут...», «Большинство...», «Некоторые...». Это поможет:

- акцентировать деятельность учащегося;
- точнее оценивать обучение учащихся.

Учителю, работающему по обновленному содержанию среднего образования РК, необходимо быть мобильным, в случае наглядной картины, если запланированные задания не дают результат, не вовлекают учащихся в учебный процесс, необходимо вносить коррективы и по окончании урока обязательно проанализировать его. Действия учителя должны быть направлены на эффективный урок, направленный на обучение.

Для неязыковых предметов, а это математика, познание мира, естествознание, художественный труд, физическая культура, необходимо сформулировать языковые цели, включая примеры лексики и фраз. Лексика и терминология специфична для каждого предмета.

Языковые цели являются обязательным инструментом для овладения академическим языком, очень важно правильно определить их, так как насколько ясно сформулированы языковые цели, будет зависеть понимание учащимися того, что от них ожидает на уроке учитель. Языковые цели помогут учителю и учащимся создавать, измерять и поддерживать мотивацию к учебе.

На каждом уроке планируется реализация привития ценностей. Ценности, основанные на национальной идее «Мәңгілік ел»: казахстанский патриотизм и

гражданская ответственность; уважение; сотрудничество; труд и творчество; открытость; образование в течение всей жизни.

В планировании так же указываются навыки использования ИКТ. К уроку учащиеся могут подготовить и использовать флеш-презентацию, которую можно загрузить на планшет или мобильный телефон через QR-код.

К каждому уроку учителю предстоит проанализировать и указать предварительные знания обучающихся. Что обучающиеся уже знают или что им нужно знать перед этим уроком (основные понятия, факты, формулы, теории)? И как вы можете активизировать уже имеющиеся знания? Например, урок естествознания, тема «Какие бывают животные?» пишем: обучающиеся имеют представления о домашних и диких животных; их отличительные особенности. Знание строения тела животных. Элементарные представления о местах обитания животных. Уход человека за домашними животными. Указывается межпредметная связь и каким образом она реализуется на уроке (посредством деятельности или содержания). Например, урок естествознания, тема «Части растений» взаимосвязь осуществляется с предметами: самопознание, познание мира, музыка, математика.

Основная часть плана состоит из трёх этапов урока: начало урока, середина урока и конец урока. Обновленная образовательная программа реализуется на основе конструктивистского подхода к преподаванию и учению, сущность которого заключается в поощрении учащихся вести диалог, как с учителем, так и друг с другом. Важно отметить, что в рамках обновления содержания образования учебный процесс характеризуется активной деятельностью самих учеников. Особое внимание уделяется постановке разнообразных вопросов. Необходимо планировать и чередовать как индивидуальные, коллективные, так и групповые/парные виды работ, задания направленные на развитие критического мышления.

Учителю всегда нужно помнить о том, если вы будете говорить слишком долго, то у учеников будет меньше времени для обсуждения и взаимообучения. Для организации учебной деятельности учащихся и осуществления контроля ее результатов используются различные методы и средства, выбор которых осуществляется педагогом

Исследователи активных методов обучения отмечают, что если при лекционной подаче материала усваивается не более 20% информации, то при активных методах обучения – до 90%.

Дифференцированный подход включает организацию учебной деятельности различных групп, обучающихся с помощью специально разработанных средств обучения предмету и приемов дифференциации деятельности.

Литература:

1. Программа повышения квалификации учителей. Центр педагогического мастерства АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2017 г.
2. Руководство для учителя. Центр педагогического мастерства АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2015 г.
3. Учебный планы (в рамках обновления содержания среднего образования)
4. Инструктивно-методическое письмо, 2017/18 учебный год.

Kismetova Galiya Nagibudayevna

West Kazakhstan State University named after M.Utemisov

Master student Khassidenova Aizada

West Kazakhstan State University named after M.Utemisov

INTERACTIVE TEACHING METHODS OF A FOREIGN LANGUAGE AS A MODERN TREATMENT OF ACTIVE TEACHING METHODS

Annotation: Interactive teaching methods are a more developed form of active methods. With an active teaching method, students are not passive listeners, but active participants. The teacher and students are on level position. This method is more based on a democratic style of interaction and is mainly based on a dialogue, involving a free exchange of views on ways to resolve a particular problem.

Key words: *learning process, interactive learning, educational process, teamwork, interaction, active role of students, methods.*

The term "active methods and forms of education" has long been used in the process of teaching a foreign language. The active method is understood as a form of active interaction between the teacher and students, who in this case do not act as passive listeners, but as active participants of the lesson. Active teaching methods are such methods of training in which the learner's activity is productive, creative, exploratory. Learning at the same time turns into an arbitrary activity of students to develop and transform their own experience.

Two mandatory requirements are imposed on active teaching methods: firstly, they should promote the activity of students in the educational process, and secondly, they should provide a deep understanding of the material studied. These requirements are interconnected. Students cannot be active in the learning process if they do not understand the material being studied, but they cannot understand it without active inclusion in the educational process. These requirements play an important role not only in learning, but also in education, as well as in the development of cognitive abilities of students. The choice of teaching methods for achieving goals and solving problems in studying a foreign language is due to the need to form students' communicative competence and the complex of general cultural competencies that are necessary for the implementation of interpersonal interaction and cooperation in

intercultural communication, as well as to provide the required quality of training at all its stages [1].

This term unites a group of teaching technologies that achieve a high level of activity of educational activities of students. However, it is worth noting that in recent years, the term "interactive learning" has also become widespread. Currently, one of the key goals of the learning process has been the development of the student's personality and increase the degree of his activity. Thus, there is a need to create appropriate pedagogical technologies. There is a need to create learning conditions that are responsible for the desire of students to get new results and successfully apply them in practice.

It should be noted that between the active and interactive methods sometimes put an equal sign. However, despite the fact that these methods have some commonality, they are still different from each other. The interactive teaching method can be considered as the most modern form of the active method. The concept of "interaction" (from the English. interaction-взаимодействие) first emerged in sociology and social psychology. In psychology, interaction refers to the teamwork, mutual influence of people or the impact of groups on each other as a continuous dialogue. In John Meade's social psychology direct interpersonal communication ("exchange of symbols"), the most important feature of which is recognized as the ability of a person to "accept the role of another", to imagine (feel) how a communication partner (or group) perceives it [2].

Currently, in pedagogy, the concept of "interactive learning" - a way of learning, carried out in the forms of students' joint activities, all participants of the educational process interact with each other, exchange information, solve problems together, model situations, evaluate the actions of colleagues and their own behavior, immersed in the real atmosphere of business cooperation to solve problems.

Thus, in the process of using interactive teaching methods, a learning environment is created, which can be characterized by a large interaction of participants, equality of their arguments, as well as the possibility of mutual evaluation and control.

The goals of the interactive teaching method are:

- improving the efficiency of the educational process, achieving high results;
- strengthening motivation to study the discipline;

- ☐ formation and development of professional skills of students;
- ☐ development of skills of possession of modern technical means and technologies of perception and information processing;
- ☐ formation and development of the ability to independently find information and determine its reliability;
- ☐ reducing the share of classroom work and increasing the volume of independent work of students.

The principles of interactive learning are:

- ☐ dialogical interaction
- ☐ work in small groups on the basis of cooperation and partnership
- ☐ active role-playing activities
- ☐ training organization of learning [3].

The beginning of the history of development and use of interactive teaching methods began in the 1920s. In the 60s, the development of interactive methods can be found in the works of V. A. Sukhomlinsky. The 70-80s were marked by creative searches in this area by Sh.A. Amonashvili, V. F. Shatalov, E. N. Ilyin and others. The key concept defining the meaning of interactive methods is "teamwork". Interaction is understood as direct interpersonal communication, the most important feature of which is recognized as the ability of a person to "accept the role of another", to imagine how he perceives a communication partner or group, and accordingly to interpret the situation and design their own actions.

According to the new educational standard of higher professional education, both active and interactive forms of classes should be used in the educational process. This fact is another confirmation that the educational community shares these concepts. However, it is necessary to clearly understand what classes should be attributed to active, and what to interactive. In the state educational standard of higher professional education in almost any of the areas of training, one of the main active forms of forming of professional competencies is the holding of seminars. It should be noted that in the state standard, the types of educational activities, such as lectures and seminars, and the methods used in their holding are mixed. It seems to us that such an application of the active method is characterized by such a form of holding classes as a lecture. The application of the interactive method in this type of educational activity is difficult,

since it involves the interaction of both the teacher with students and students with each other [4].

As we know, interactive teaching methods are based on direct contact between students and the teacher. Thus, the most appropriate application of the method is to conduct practical classes or seminars. The most popular forms of conducting such classes include discussions, business and role-playing games, brainstorming, trainings, case-method, classes in a game form. Interactivity in the classroom is characterized by the replacement of theoretical questions for practical tasks and the resolution of problem situations. Specific situations close to the real ones are simulated in front of the students. Students face a certain task-the need to solve one or another problem. Thus, students are actively involved in the learning process.

One of the most popular forms of holding interactive classes is a role-playing game, that is, a game based on the performance by students of certain role-playing functions and actions that involve the adoption of a decision. Role-playing games involves the participants imitating the behavior corresponding to the received role. Properly organized role-playing game is an effective means of developing decision-making skills [5].

No less popular form of holding practical training is a business game, in which students develop professional thinking and acquire skills to apply their theoretical knowledge in practice. Business game promotes the development of the ability to work in a team, conduct discussions and speak in public. The actual game is a case-method, which is a study and analysis of real situations, followed by the proposal of possible solutions to the problem situation .

One of the most effective forms of stimulating creative activity of students is brainstorming, the essence of which is that before working with students, the teacher forms a problem, asks students a number of questions in order to obtain answers. During the lesson, students consider possible solutions to this problem. At the end of the lesson, the teacher and students summarize and note the most creative ideas.

The use of interactive methods in the learning process provides the teacher with the opportunity to solve the following problems:

- ☐ orientation to all levels of knowledge;
- ☐ active role of students;
- ☐ internal source of motivation of students;

□ a sufficiently high percentage of knowledge acquisition [6].

The experience of many domestic and foreign teachers testifies to the effectiveness of using interactive methods as one of the ways of developing intellectual abilities and critical thinking of students. The essence of interactive methods is to activate an independent interest in cognition and develop the ability to concentrate on the creative process and get satisfaction from it. Interactive methods are based on personal experience of students. The use of interactive methods in the learning process has several advantages. Classes conducted in an interactive form, allow you to include all students in active work, to ensure that each student takes an active part in solving problems, as a result, weaker students gain confidence in their own abilities, and stronger ones, in turn, benefit for themselves by helping classmates understand the material. In the process of working in an interactive form, students develop communication skills, the ability to cooperate and interact, develop critical thinking, which is necessary for their future professional activity.

The development of interactive teaching methods in the conditions of modernization of education is due to the fact that before the training were set not only the tasks of assimilating students' knowledge and the formation of professional skills, but also the development of creative and communicative abilities of the person, the formation of a personal approach to the problem. Thus, despite the fact that active and interactive teaching methods coincide in many respects, interactive methods are characterized by a large interaction of participants in the learning process, which allows us to interpret interactive teaching methods as a modern form of active. The main components of interactive classes are interactive exercises and tasks that involve the active participation of students in the classroom. One of the most important differences between interactive tasks and ordinary ones is that, performing them, students not only consolidate the already studied material, but also learn a new one with active interaction with the teacher and among themselves.

Due to the fact that the term "interactive learning" FL is increasingly used in relation to information technologies, distance education, the use of Internet resources and work online, etc., we consider further the main aspects of the development of computer linguodidactics, as the basic branch of knowledge responsible for the development of interactive learning FL.

References:

1. Borau, K., Ullrich, C., Feng, J.J, & Shen, R.M. Microblogging for language learning: Using Twitter to train communicative and cultural competence. In M. Spaniol et al. (Eds.), 8th International Conference on Web based Learning- ICWL 2009. 2009. Berlin Heidelberg: Springer- Verlag.
2. Потапова Н.В. Интерактивные методы обучения на уроках английского языка как средство развития коммуникативной компетентности обучающихся. Методическое пособие для преподавателей иностранного языка/Н.В. Потапова – Кемерово, 2009. – 16с.
3. Азамжонова Х.Н. Interactive methods of activities in teaching foreign languages // Актуальные проблемы филологии: материалы II Междунар. науч. конф. Краснодар: Новация, 2016. С.79-81
4. Ступина С.Б. Технологии интерактивного обучения в высшей школе: учебно-методическое пособие/С.Б. Ступина – Саратов: Наука, 2009. – 56 с.
5. Harmer Jeremy . The practice of English Language teaching. Longman, 1999, p-13-25.
6. Артамонова Л.А. Инновации в обучении английскому языку студентов неязыковых вузов/Л.А. Артамонова, М.В. Архипова, Е.В. Ганюшкина, Л.К. Делягина, М.В. Золотова, Т.В. Мартыанова-Н.Новгород: НГУ им. Н.И. Лобачевского, 2012.

Belgibayeva G.K., Kazyken K.G.

*Kazakhstan, Karaganda, Karaganda State University named after academician
E.A.Buketov*

THE FORMATION OF INTELLECTUAL CULTURE OF UNIVERSITY STUDENTS BY MEANS OF INFORMATION TECHNOLOGIES

Summary. The article considers the pedagogical potential of information technologies in the context of their influence on the development of students' intellectual culture. The main information technologies are analyzed that allow to intensify the process of formation of students' intellectual culture during their studies at the university: multimedia, hypermedia technology, modeling, augmented reality technology, 3D technology, social services, etc. The advantages of their use in the educational process of the university are disclosed.

Key words: information society, intellectual culture, student, information technology, pedagogical potential.

The culture of the intellectual activity of the future teacher is an important aspect of his professionalism, since, on the one hand, it allows for productive professional activity, and on the other hand, initiates the development of the intellectual sphere and culture of students. The formation of students' intellectual culture is an important part of their professional development in the process of studying at a university, the importance of which is difficult to overestimate [1]. Work in this direction is associated with the creation of certain pedagogical conditions, with a qualitatively different selection of the content of educational activities, the choice of methods and forms of work, using modern educational technologies, including information.

Therefore, in modern conditions, the problem of actualization and development of the culture of intellectual activity of students – future teachers as one of the components of professional competence, which receives its specific content in the context of university education, is of particular importance.

Analysis and generalization of the existing definitions of the phenomenon under consideration allowed us to conclude that the culture of the future teacher's

intellectual activity is an integrative multi-level professionally significant characteristic of his personality, expressed in the presence of stable cognitive motivation, a culture of thinking, mental health hygiene and its pedagogically appropriate organization, taken in unity.

The level of culture of students' intellectual activity determines all aspects and learning outcomes, namely the quality of the formed knowledge and skills; cognitive activity of students; development of thinking, creative abilities of students; student work productivity and the level of student workload depending on it; the effectiveness of the use of educational opportunities of the educational process.

According to Sh.M. Khubiev, the culture of intellectual activity from a pedagogical standpoint can be considered as the degree of perfection of mental actions based on knowledge, humanistic motivation, intellectual skills that reflect the essential aspects of the educational and cultural environment in which the formation of students' personality took place, allowing them to freely operate in the process of educational activity [2].

According to S.S. Zaitseva, the result of a culture of intellectual activity is knowledge that a person acquired about the subject of his activity; the development of those methods, skills and techniques that he used in his mental activity, because their improvement provides the person with the greatest success in his subsequent activities [3].

The development of a culture of intellectual activity by many authors is considered as a phased process that begins with the mastery of individual intellectual skills and is further characterized by the integrated use of all acquired skills to solve theoretical and practical problems.

Education, being a part of culture, today is actively experiencing the processes of global informatization. In the information society, one of the most important activities is the production and consumption of information, information technologies. The purpose of IT is the production of information for human analysis and decision-making on its basis for the implementation of any action [4].

Let us analyze the main ITs that make it possible to intensify the process of forming the intellectual culture of students during their studies at the university based on the typology of IT, which assumes different forms of IT applicability to the intellectual culture of students in the learning process. Basic IT: multimedia,

hypermedia technology, modeling, augmented reality technology, 3D technology, social services, etc.

Multimedia technology. The use of the term «multimedia» in modern IT systems means connecting the entire variety of tools in the information environment that allow you to represent different information models of the real world, creating a systemic effect of the most complete perception by a person. Consequently, the term «multimedia» is associated with the content of those capabilities that are possessed by computer hardware tools for representing, storing and processing various information. To intensify the work on the formation of students' intellectual culture, multimedia technologies have two indisputable advantages: high-quality (multimedia technologies make it possible to present complex objects in a specific figurative, sound, graphic form, simulate dynamic social and high-tech processes, etc., with interactive capabilities interactions) and quantitative (multimedia technologies are many times superior in information density to classical soby presentation and transmission of information).

Hypermedia technology involves the use of hypertext for multimedia. In general, it should be noted that hypermedia technology is similar to the principles of hypertext links, however, it allows as associatively connected parts not only text fragments, but also data of absolutely any nature: graphic images, video clips, sound files, etc.

Modeling. Modern IT and MMT allow with the highest degree of sophistication to simulate and detail to the fundamental foundations the complex dynamic processes of the natural environment, to provide interactive intellectual interaction between students and the system. Examples of modeling are work in a virtual laboratory, design and architectural work, virtual tours of famous museums, various countries, and historical eras.

Augmented reality technology is visual addition of real-time video images of the real world, with auxiliary interactive informational virtual objects (text, links to sites, photos, hypermedia, 3D objects, sounds, videos, 3D models of various complexity, etc.) superimposed on top of real objects on the screen broadcasting the online video stream.

3D technology. Currently, the principle of scientific data visualization, which allows the student to study many complex objects through deep visual detailing, is widely recognized. In the context of the formation of students' intellectual culture, 3D

technologies allow: to improve the perception of the material; provide a deeper understanding of the material, high motivation and activity in the process of intellectual search and development, increase concentration; develop creativity and variability in decision making.

From our point of view, the main task of the ITO is to create and maximize the possibilities of learning and personality development, including the development of students' intellectual culture. This understanding of working with IT just reflects its technological effectiveness - strict regulation of the process of working with information. Such IT in the pedagogical process: contribute to the satisfaction of the basic principles of pedagogical technology (preliminary design, reproducibility, goal-setting, integrity); help solve new problems by using the full potential and software of IT; They are a stimulating means of preparing and transmitting information to the trainee.

Given all of the above and especially the fact that IT plays an active role in the processes of obtaining, accumulating and disseminating new knowledge in various directions, it seems to us that IT has great potential for the development of the intellectual culture of students in the process of their education at a university. The ability to fully reveal personalities in communication, not being constrained by the norms and rules of traditional didactic schemes, helps to maintain emotional balance, the development of social roles, the formation of identity, the search for favorable psychological conditions for interaction and self-expression of students in educational and cognitive activities.

List of references:

- 1 Mitrofanov D. V. Intellectual culture of students: diagnostics of the level of development, 2018. T. 23. № 172. 7-14 p.
- 2 Khubiev, Sh.M. Pedagogical conditions for the formation of a culture of intellectual work among high school students in educational work - Karachaevsk, 2006. - 188 p.
- 3 Zaitseva, S.S. The formation of a culture of mental work of university students - Nizhny Novgorod, 2007. - 212 p.
- 4 Information and communication technologies in education / edited by. B. Dendeva. M., 2013.

* 2 7 5 9 1 0 *

К.п.н. Купербаева А.Ж.

Алматинский технологический университет

МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГИИ С ПРИМЕНЕНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Изучение современных технологий обучения, применяемых в преподавании технологии, методические рекомендации по их применению является необходимым условием качественной организации эффективного учебного процесса. Проведенный опрос показывает, что среди главных проблем сегодняшней школы они выделяют низкую мотивацию, как учителей, так и учеников. Одной из ключевых причин существования этой негативной ситуации является недостаточное использование в учебном процессе современных образовательных технологий. **Эффективно в работе применять технологию использования игр и игровых форм организации учебной деятельности. Это прежде всего предпосылка отхода от авторитарных методов обучения. Игры способствуют психологической раскрепощённости на уроках.**

Метод игровой технологии - это самый привлекательный метод обучения для детей. Игровые формы уроков позволяют расти как ученикам, так и учителю. Игра является любимой формой работы учащихся на уроке. Лучше усваиваются те темы, в которых использовались игры. Она позволяет в увлекательной форме дать детям тот материал, который в традиционной форме усваивается очень слабо и без интереса, провести неординарно обобщающий урок по теме или наоборот провести игру на стадии мотивация к учебной деятельности. В процессе игры можно выработать у детей умение сосредотачиваться, мыслить самостоятельно, развивать внимание и стремление к знаниям. В процессе игровой деятельности, учащиеся имеют возможность практического применения умений и навыков, полученных на уроках. Технология игровых форм обучения легко воспринимается и ее можно применять любым учителям-предметникам. У каждой науки, учебного предмета есть своя занимательная сторона, есть большое количество игр и игровых форм. В трудовом обучении и организации общественно полезного, производительного труда учащихся следует шире использовать привлекательные для них игровые формы. Учителя в состоянии

сами, но още лучше с привлечением школьников, разработывать игровые сюжеты, условия. Надо только проявить больше выдумки и творчества.

На уроках технологии игровые методы использовать нужно, так как игровая ситуация помогает снять чувство усталости, усиливает непроизвольное запоминание, в игре ярче и полнее раскрываются способности детей, их индивидуальность. Использование при изучении технологии игровых ситуаций способствует повышению у школьников интереса к изучаемому материалу, развивает память, внимание, наблюдательность, сообразительность, чувство времени, точность, координацию движений, пространственные представления и т.д.

Игра может быть: деловой, ролевой, сюжетной, игра-путешествие, дидактическая игра и др. Игра - особая форма взаимодействия ребенка с миром. Такие уроки формируют только положительное отношение учащихся к овладению компьютерной грамотностью.

Метод здоровьесбережения является обязательным для всей школы. Но на уроках технологии его использование стоит наиболее остро. На каждом уроке необходимо проводить физминутки, выполняя комплекс упражнений для глаз, осанки, для расслабления мышц шеи и плечевого пояса. Говоря о здоровьесбережении, надо особое внимание обращать на информационную безопасность. Это обязательные инструктажи как учащихся, так и их законных представителей, памятки, беседы на родительских собраниях.

Метод ИКТ-технологий - это неотъемлемая часть урока технологии. Современный интернет предлагает огромное количество электронных образовательных ресурсов (ЭОР), используя которые учащиеся не только приобретают новые знания, но и развивают свою познавательную, поисковую, информационную деятельность.

Технология проблемного обучения является одним из способов создания учебной мотивации у учащихся на уроках. Она используется для развития познавательной активности, творческого мышления, способности решать проблемные ситуации. Проблемное задание отличается тем, что можно провоцировать создание противоречивых ситуаций, порождая у учащихся стремление разобраться и устранить их.

Традиционное обучение, как правило, обеспечивает учащихся системой знаний и развивает память, но мало направлено на развитие мышления, навыков самостоятельной деятельности.

Проблемное обучение устраняет эти недостатки, оно активизирует мыслительную деятельность учащихся, формирует познавательный интерес. Технологию проблемного обучения целесообразно применять на стадии вызова при изучении нового учебного материала.

Конечно же эта технология лежит в основе проектной деятельности, так как в основе каждого проекта лежит решение проблемы, рассмотрение противоречий между реальной ситуацией и желаемой.

Глобальная компьютерная связь стимулирует введение в практику методов проектной работы учащихся, способствует освоению учащимися навыков продуктивной совместной работы по достижению общей цели, создает предпосылки интеграции изучения средств технологии. *Технологию проектного обучения используем в работе, как дополнение к другим видам прямого или косвенного обучения. В практике возможно использование предметных и межпредметных проектов.* Развитие стиля научного познания мира и человека приводит к изменению в формах и средствах обучения. А значит, и обучающие технологии должны соответствовать содержанию и требованиям изменяющихся педагогических парадигм. Развитие всемирной сети Интернет, с помощью которой можно доставить информацию разного рода в любое место, в любом объеме, на любое расстояние в короткие промежутки времени при строгом планировании материала, может оказывать несравнимо большее влияние на глобальное образовательное и культурное развитие, чем какой-либо другой носитель информации.

Внедрение новых образовательных технологий в учебный процесс меняет методику обучения, позволяет наряду с традиционными методами, приемами и способами использовать моделирование педагогических процессов, анимации, персональный компьютер, которые способствуют созданию на занятиях наглядных образов на уровне сущности, межпредметной интеграции знаний, творческому развитию мышления, активизируя учебную деятельность учащихся.

Практика использования компьютеров в обучении показывает, что информационные технологии эффективны только в том случае, если создана

лично ориентирана дидактическа компютерна среда - целостност методологических, методических, технологических подходов, определяющих структуру, содержание и технологии компьютерного обучения, обеспечивающая условия саморазвития и самореализации личности, создающая благоприятные условия для реализации личностных функций субъектов образовательного процесса.

Литература:

1. <http://infourok.ru>.

Yudina O.V.

PhD in Pedagogical Sciences, Zaporizhzhya National University, Ukraine

INTEGRATED TEACHING MANAGEMENT CORE COURSES IN ENGLISH USING ICT

The tendency of scholars' raising interest in the problem of implementation of Information and Communication Technology (ICT) in education process is observed in Ukraine under the development of information society and the modernization of the system of higher education. The principles of unification of the system of higher education in Europe and the approximation of the curricula to the unified international standards put forward the task of the professional training of specialists with the level of the foreign language competence that corresponds to the world standards and provides the opportunity to use a foreign language in their further professional activity for creating business contacts and building cooperation with specialists in the related spheres. The solution of the practical tasks of the contemporary education is connected with implementation of modern innovative educational technologies, development of new principles, strategies and methods of teaching within the framework of integrated learning. These novelties are to be applied when teaching professional subjects and foreign language and will provide effective learning process aimed at acquiring the necessary competencies.

The authors of modern researches S. Bajt [1], W. Fong [2], J. Fu [3], R. Hernandez [4], J. Katz [5], T. Koval [6] and others have investigated different aspects of the problem of ICT implementation in education. The analysis and comparison with the results of contemporary researches in the field of integrated learning using ICT and the own teaching experience at higher education institution prove the necessity of interactivity of the teaching process to provide communicative interrelation of all participants as well as self-control and self-correction. The second important characteristic of teaching disciplines in English using ICT is their technical characteristics and didactic opportunities for lectures, seminars, practical classes and individual work. The use of ICT in teaching subjects in English opens new methodological perspectives of developing degree and subject programs for future managers. Studying the business communication in a foreign language with the help of

online libraries and dictionaries makes grasping and increasing the knowledge easy for the future managers. Electronic educational technology, also called e-learning, has become an important part of society today, comprising an extensive array of digitization approaches, components and delivery methods. For example, m-learning emphasizes mobility, but is otherwise indistinguishable from educational technology.

The informational educational resources provide students with the access to the up-to-date professional information through foreign resources, the opportunity to improve their knowledge of foreign language and to prepare the presentation of their research. Using of different tools of m-learning environment allows the access to the up-to-date information in a foreign language during classes and individual activities, the performance of storing, exchange and spread of authentic linguistic and professional information. On the one hand the Internet addiction causes negative transformations of the personality, but on the other hand it promotes the opportunities for the development of I-concept and the motivational sphere in general. The lack of motivation results in the attention switch to games, social media, music and other entertainments. Our preliminary list of negative effects contains the following items:

1. Issues connected with the contents of the educational process: literacy and numeracy issues; work with information.
2. Issues connected with the methodology of education: student's distraction during classes; low motivation due to lack of computer skills; assessment tools; feedback tools; support of lectures; interaction in the educational process.
3. Issues connected with the context of the educational process: digital divide; technical problems in class; teacher's competence in ICT.

The model of integrated teaching professional courses in English using ICT was created on the basis of the major course "Corporate Social Responsibility" (taught in English) and the course "English for professional purposes" for the students of specialty "Management" of Zaporizhzhia National University [7]. The use of ICT in the learning process was rational designed depending on the type of a lesson (lectures, seminars, practical classes or individual work), the specifics of the discipline, the goals and objectives of the teaching process. The programs of the courses have been developed within the same structural chart providing the opportunity to integrate two courses into one system. There is no doubt that the model of the integrated teaching of core disciplines and foreign languages is to consider the drawbacks of ICT use in order

to minimize its negative influence on the process of building of the professional foreign language communication competence.

The developed integrated model has proved the synergy effect allowing the effective acquisition of professional information on the one hand and the development of both professional and foreign language skills on the other hand, what ensures building the professional competence as a whole. The use of podcasts helped the development of listening and speaking skills, but its influence on reading and writing skills is relatively insignificant. This resource was very useful for improvement of the aural perception of the English speech. Social networks were used by professors and students to create educationally oriented groups. This tool was used not only for communication but also for educational purposes; this allowed the improvement of reading and writing skills as well as the ability of working in a group. The Viber application for smartphones on platforms Android, iOS, Windows Phone was useful for the improvement of all types of speech skills. Project technology, web-quests, case technology, facilitation, professionally oriented business games were used in the integrated teaching of core disciplines and the English language. M-learning environment involved in the model includes both university and personal learning environment both for professors and students.

Thus, the use of ICT provides great opportunities for all participants of the education process, consequently leading to education quality improvement. Considering the overall positive result of our experience we believe that negative factors are to be given a profound research and thorough analysis. In general efficient ICT using requires the development of the brand new complex approach to the ICT environment.

References:

1. Bajt, S. K. (2011), “ Web 2.0 technologies: Applications for community colleges”, *New Directions for Community Colleges*, [Online], Issue 154, available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/cc.446> (Accessed 20 May 2019).
2. Fong, W.W. (2011), “From Web 2.0 to Classroom 3.0.” In: Kwan R., Fong J., Kwok L., Lam J. (eds) *Hybrid Learning. ICHL 2011. Lecture Notes in Computer Science*, vol 6837. Springer, Berlin, Heidelberg. doi: [10.1007/978-3-642-22763-9_28](https://doi.org/10.1007/978-3-642-22763-9_28)

3. Fu, J., Sh. (2013), “ICT in Education: A Critical Literature Review and Its Implications”. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology (IJEDICT)*, 9 (1), [Online], available at: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1182651.pdf> (Accessed 20 May 2019).

4. Hernandez, R., M. (2017), “Impact of ICT on Education”: *Challenges and Perspectives Propósitos y Representaciones Ene.* - Jun. 2017, [Online], Vol. 5, № 1: pp. 325-347, available at: <http://dx.doi.org/10.20511/pyr2017.v5n1.149> (Accessed 12 May 2019).

5. Katz, J. (2013), “*The Three-Block Model of Universal Design for Learning Implementation in a High School*”. CJEAP, p.141, [Online], available at: <https://journalhosting.ucalgary.ca/index.php/cjeap/article/view/42841/30698> (Accessed 12 May 2019).

6. Koval, T., Sysoyeva, S. and Suschenko, L. (2009), *Teaching higher school educators: informational technologies in education*, Editing department of KNLU, Kyiv, Ukraine, (in Ukrainian).

7. Yudina, O., Shavkun, I., Dybchynska, Ya. and Bukharina, L. (2018), “ICT Using in Integrated Teaching Management Core Courses in a Foreign Language”, *ICT in Education, Research and Industrial Applications. Integration, Harmonization and Knowledge Transfer CEUR Workshop Proceedings*, [Online], available at: <http://ceur-ws.org/Vol-2105/> (Accessed 25 May 2019).

Абдигалиева М.М.

КГУ школа-гимназия 95, Караганда, Казахстан

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИЕМОВ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Какой ученик чувствует уверенность в работе с различными типами информации, может эффективно использовать самые разнообразные ресурсы? На уровне ценностей, критически мыслящий ученик умеет эффективно взаимодействовать с информационными пространствами, принципиально принимая многополярность окружающего мира, возможность сосуществования разнообразных мнений в рамках общечеловеческих ценностей, [1] значит школьник, умеющий критически мыслить, владеет разнообразными способами интерпретации и оценки информационного сообщения, способен выделять в тексте противоречия и типы присутствующих в нем структур.

Д.Халперн, К.Мереди, Д.Стил, С.Уолтер являются современными исследователями в области методов развития критического мышления на Западе и М.В.Кларин, С.И.Заир-Бек, И.О.Загашев, И.В.Муштавинская в России, под критическим мышлением понимают совокупность качеств и умений, обуславливающих высокий уровень исследовательской культуры.

В своей практике, на уроках русского языка и литературы я использую методы критического мышления, одними из популярных являются: метод шести шляп - один из самых действенных приемов по организации мышления, разработанный английским психологом в области творческого мышления Э. Боно.

Прием «Фишбоун» принадлежит профессору К. Ишикаву, это метод структурного анализа. Записи должны быть краткими, представлять собой ключевые слова и фразы, отражающие суть. Такой вид диаграмм позволяет проанализировать причины событий более глубоко, поставить цели, показать внутренние связи между разными частями проблемы.

Прием «Толстые и тонкие вопросы» может быть использован как вопросы до изучения темы, и осмысления - способ активной фиксации вопросов по ходу чтения, слушания, при размышлении - демонстрация понимания пройденного.

Прием «Дневник двойной записи». Этот прием дает возможность читателю увязать содержание текста со своим личным опытом. Двойные дневники могут использоваться при чтении текста на уроке, но особенно продуктивна работа с этим приемом, когда учащиеся получают задание прочитать текст большого объема дома. В левой части дневника учащиеся записывают те моменты из текста, которые произвели на них наибольшее впечатление, вызвали какие-то воспоминания, ассоциации с эпизодами из их собственной жизни, озадачили их, вызвали протест или, наоборот, восторг, удивление, такие цитаты, на которых они споткнулись.

Прием «Написание эссе». Смысл этого приема можно выразить следующими словами: «Я пишу для того, чтобы понять, что я думаю». Это свободное письмо на заданную тему, в котором ценится самостоятельность, проявление индивидуальности, дискуссионность, оригинальность решения проблемы, аргументации. Обычно эссе пишется прямо в классе после обсуждения проблемы и по времени занимает не более 5 минут.

Прием «Кластер» - определяется ключевое слово, к которому подбираются слова одной тематической группы. Слово «кластер» в переводе означает «пучок» или «созвездие». Составление кластеров развивает орфографическую грамотность, расширяет словарный запас учеников. Следует отметить, что этот приём используется на всех этапах урока.

Еще одним интересным табличным приемом является таблица, «Знаю, хочу узнать, узнал». Это один из способов графической организации и логико-смыслового структурирования материала.

Прием «Синквейна» означает стихотворение из пяти строк, которое пишется по определенным правилам. Составление синквейна требует от ученика в кратких выражениях резюмировать учебный материал, информацию, что позволяет рефлексировать по какому-либо поводу. Прием способствует развитию творческой мыслительной деятельности учащихся, способности рефлексировать.

Приём «Перепутанные логические цепочки»

1) На доске или карточках написаны термины (последовательность терминов) и некоторые из них с ошибками;

2) Группам предлагается исправить ошибки или восстановить порядок записи.

По теме «Имя прилагательное » дается следующая перепутанная логическая цепочка: часть речи – в предложении бывает – обозначает – самостоятельная – определение – изменяется – сказуемое – какой? – чей? – признак предмета – отвечает – род – падеж – число

Самым приемлемым методом на уроках русской литературы является применение метода Джигсо. На этом уроке каждая группа готовила краткий пересказ текста с употреблением новых слов, стараясь передать точное содержание рассказа. Отмечено, что некоторые ученики с интересом прислушиваются к пересказам своих товарищей, дополняют пересказ.

Уроки с применением вышесказанных методов и приемов технологии помогают привлекать пассивных учеников, делать занятия более наглядными и интересными, приучать учащихся к самостоятельной работе с материалом, развивать у детей интерес к учебе, повышать самооценку, веру в себя.

Таким образом, основная идея развития критического мышления на уроках русского языка заключается в создании атмосферы чтения, при которой учащиеся совместно с учителем активно работают, сознательно размышляют над процессом обучения, изменяются и познают самих себя. Отслеживают, подтверждают, опровергают или расширяют знания, новые идеи, чувства или мнения об окружающих.

Список литературы:

1. Дадашев И.О., Заир-Бек С.И., Муштавинская И.В. Учим детей мыслить критически. – СПб, 2013.
2. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. Учебное пособие. М., 1998.

* 2 7 6 0 4 2 *

Аманбай А., Болатбекова А.К., Ахметова Б.Б.

*Карагандинский государственный университет имени Е.А. Букетова
(Казахстан)*

ТИПИЧНЫЕ ОШИБКИ ПРИ ИЗУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Изучение английского языка – не настолько сложная и невыполнимая задача, как может показаться на первый взгляд. Для того чтобы добиться желаемого успеха, необходимо правильно организовать рабочий процесс и постараться избегать распространенных ошибок.

Неверная постановка цели

Если вы учите язык только потому, что так модно, или «без английского никак», то у вас не будет слишком сильной мотивации. Настоящая цель – это изучение языка для получения новой и более перспективной работы, полной смены квалификации, поступления в престижное учебное заведение (например, за границей), путешествий. Вы должны четко осознавать, какие выгоды вам принесут новые знания.

Концентрация на грамматике

Вы думаете, что изучив все грамматические правила, будете говорить без ошибок, и это верно! Но будете ли вы звучать правильно? Фокусируясь на изучении грамматики, мы можем говорить без ошибок, но неестественно. Лучше фокусироваться не на грамматических правилах, а на естественных фразах в ярком контексте. Конечно, правила грамматики важны, особенно, если вы планируете изучать язык плотно, а не пользоваться им только в путешествиях. Но несравненно важнее слушать, читать и запоминать реальные разговорные фразы.

Изучение только официального английского по книгам

Такой подход к обучению оправдан лишь в том случае, если вы намерены сдать серьезный международный тест. Если же вам необходимо просто значительно улучшить собственные знания, не забывайте и о других методах. Носители английского языка в общении практически не пользуются заумными фразами, которые вы можете отыскать в серьезных учебниках. Если вы желаете

добиться успеха, не забывайте об изучении идиом, фразовых глаголов и даже сленга.

Только слова

Как показывает опыт, гораздо эффективнее изучать не просто отдельные слова, а фразы. Это очень похоже на то, как ребенок учится разговаривать, запоминая простые конструкции и речевые обороты. Старайтесь учить существительное вместе с прилагательным, глаголами и предлогами. Это точно упростит вашу задачу по изучению английского языка.

Недостаточное повторение изученного материала

Меньше, но лучше - в языке это правило работает на 100%. Не нужно учить много нового материала, просто повторяйте пройденный материал большее количество раз, чем вы привыкли, но не за один раз, конечно же. Не нужно заучивать только правила - развивайте ассоциативное мышление и образную память. Старайтесь ассоциировать новые слова и выражения с уже известной вам информацией: ощущениями, запахами, звуками, вкусами, визуальными образами и т.д. Так вы запомните материал намного быстрее и эффективнее.

Отсутствие практики общения с носителем языка

Все мы стесняемся начать общение с носителями языка, а зря. Нейтив может стать отличным учителем и наставником для вас, ведь он, как никто другой, знает все тонкости «живого» языка. Он поможет вам разобраться в сленге и фразовых глаголах, увидеть разницу между книжным английским и разговорным, и вы сможете преодолеть языковой барьер еще быстрее.

Преждевременное говорение

Многие любители особо быстрых методик изучения иностранных языков утверждают, что начинать говорить на английском нужно уже с самых первых занятий. А теперь представьте: ребенка, который только начал знакомиться с речью окружающих, сразу же заставляют разговаривать. Вряд ли из этого выйдет что-то толковое. Без определенного багажа знаний вы не получите ничего, кроме расстройства. Именно поэтому грамотные репетиторы сосредотачивают внимание учащегося на прослушивании аудиозаписей, подготовленных носителями языка.

Неорганизованность

Пропуски занятий, отсутствие определенной методики обучения, постоянные смены репетиторов – такими темпами вы точно не сможете быстро и качественно выучить английский язык. Во-первых, необходимо грамотно планировать собственное время. Если вы решили обучаться самостоятельно, то постарайтесь сделать так, чтобы уроки проходили не реже 3-4 раз в неделю. Лучше – каждый день. Иначе ощутимого прогресса добиться будет сложно. Во-вторых, распишите график с точным указанием времени начала и окончания занятий. Обозначьте кратковременные цели, которые вы собираетесь достичь в изучении языка. Придерживайтесь установленного плана и не пропускайте занятия.

Отсутствие концентрации на произношении

О том, что произношение английского и русского языка значительно отличается, слышан каждый. Вы можете прекрасно знать грамматику, владеть хорошим лексическим запасом и даже уметь применять полученные знания на практике, но... разговаривать с жутким акцентом. Причин такого неутешительного явления может быть масса: выбор некомпетентного репетитора, недостаточное выделение времени отработке произношения, игнорирование аудио-курсов, отсутствие живого общения на английском. Основная проблема состоит в том, что со временем искоренить ошибки произношения становится все сложнее.

Популярные ошибки, которые совершают начинающие

Напоследок мы более детально остановимся на наиболее распространенных недочетах. Мы выделим основные ошибки, которые совершают многие желающие овладеть английским языком.

Проблемы с употреблением различных времен глаголов. Это не только неверный выбор времени для определенной ситуации, но и неправильное использование вспомогательных глаголов.

Замена прилагательных наречиями, и наоборот. В предложении *That book is good* новичок может случайно использовать наречие *well*, а в примере *She reads well* – прилагательное *good*. Избавиться от таких ошибок можно только спустя время, детально разбирая каждый такой пример. Как раз здесь вам может пригодиться аналогия с родным языком.

Неправильное применение артиклей. В английском языке их всего два – *the* и *a(an)*. Определенный артикль *the* используется в том случае, если речь идет о знакомом читателю/собеседнику предмете либо каком-то уникальном явлении (например, *the sun*). Неопределенный артикль *a* применяется, когда люди говорят о чем-то незнакомом, неопределенном. Кстати, многие начинающие забывают, что артикль *an* используется только в сочетании с существительными, которые начинаются на гласный звук.

Путаница с английскими предлогами. Опять же, данная трудность объясняется тем, что правила применения предлогов во всех языках различаются. В английском предлог *in* используется для обозначения закрытого пространства и определенного промежутка времени (*in the room, in the evening*). *At* применяется для обозначения точного времени и места (*at school, at 8 p.m.*). *On* – предлог, который используется для обозначения времени (дня недели) или поверхности (*on Monday, on the floor*).

Неправильный порядок слов в предложении. Как правило, такую ошибку допускают именно новички. Нужно помнить, что в английском языке в любом случае применяется сказуемое, даже если в переводе на русский оно отсутствует (*I am 20 years old*).

Употребление глагола в третьем лице единственного числа. Сколько ни говори начинающим о том, что после *he, she, it* обязательно используется глагол с частицей *s*, они все равно иногда об этом забывают. Такая оплошность встречается даже у более опытных учеников.

Таким образом, на пути к вершинам английского языка каждого человека ждет множество совершенно разных ошибок. И в этом нет ничего зазорного: их не допускает только тот, кто ничего не делает. Конечно, было бы замечательно, если бы в преодолении трудностей вам помог чуткий и опытный преподаватель. Справиться с проблемами самостоятельно возможно, но этот процесс займет немного больше времени.

Литература:

1. Дубровская Е. В. Методика преподавания иностранных языков / Е.В. Дубровская. - Минск: БГУ, 2014. - 142 с.

2. Тишулин П. Б. Виды языковых ошибок и возможности их исправления при обучении иностранному языку / П. Б. Тишулин // Известия высших учебных заведений. Поволжский регион. Гуманитарные науки. - 2012. - № 1 (21). - С. 132-137.

3. <https://www.englishdom.com/blog/tipichnye-oshibki-pri-izuchenii-anglijskogo/>

4. <https://www.native-english.ru/articles/common-mistakes>

Сапарқұлов Төлеген Тоқмағамбетұлы

*2 курс магистранты, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық
университет,
Алматы қ., Қазақстан*

ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯСЫ

Бүгінгі заманғы педагогикалық саладағы жаңалықтардың бірі – оқытудың іс-тәжірибесіне жаңа әдіс-тәсілдерді енгізу болып табылады. Білім беру ісінде талап деңгейінен шығу мұғалімнің іздену шеберлігіне тіреледі. Бүгінгі талап оқушыға білім берумен бірге оны білікті түрде қолдана алуына, оны дағдыға жеткізіп қана қоймай баланың ақыл-ойын, қабілетін дамытуға, әрекет нәтижесінде белгілі тұжырым жасай алуға үйретуге негізделеді. Әрине, оқытудың барлық әдістері баланы дамытуға бағытталған. Дегенмен осы кезге дейінгі дәстүрлі оқытуда оқулық пен мұғалімнің пікірін нысана етумен шектелеп келді. Ал бүгінгі оқыту оқушы қабілеті, оны жан-жақты дамыту, даму әрекеттерін ұйымдастырудың қажеттігін дәлелдеп отыр[1]. Көрнекті педагог А.С.Выготский баланы дамыту әрекеттері оқыту барысында іске асатынын дәлелдей келіп, бала дамуының екі түрлі ортасы болатыны жайында теория ұсынды. Бірінші ортасы – айналасындағы үлкендердің әсері, қабілетінше еркін атқара алатын іс-әрекеті болса, екінші ортасы – сабақ үстіндегі әрекеті. Ал біздің мақсатымыз – баланың сабақ үстіндегі оқу-әрекетін тиімді әрі қызықты болатындай етіп ұйымдастыру, әрекет нәтижесін байқау, бағалау және соның нәтижесінде алдағы жұмыстарды жоспарлау болып табылады. Оқитын пән қаншалықты бағалы болса да, мұғалімнің шеберлігі қандай жоғары болса да, мұғалім оқушының өз белсенділігін туғыза алмаса, берген білім, күткен нәтиже бермейді. Оқушының адам ретінде қалыптасуы белсенділік арқылы жүзеге асады. Жаңа технологияның басты мақсаттарының бірі - баланы оқыта отырып, оның еркіндігін, белсенділігін қалыптастыру, өз бетінше шешім қабылдауға дағдыландыру. Қазіргі заманда білім беру ісінде талап деңгейінен шығу мұғалімнің іздену шеберлігіне тіреледі [2]. Бүгінгі талап оқушыға білім берумен бірге оны білікті түрде қолдана алуына, оны дағдыға жеткізіп қана қоймай баланың ақыл-ойын, қабілетін дамытуға, әрекет нәтижесінде белгілі тұжырым

жасай алуға үйретуге негізделеді. Әрине, оқытудың барлық әдістері баланы дамытуға бағытталған. Дегенмен осы кезге дейінгі дәстүрлі оқытуда оқулық пен мұғалімнің пікірін нысана етумен шектелеп келді. Ал бүгінгі оқыту оқушы қабілеті, оны жан-жақты дамыту, даму әрекеттерін ұйымдастырудың қажеттігін дәлелдеп отыр. Көрнекті педагог А.С.Выготский баланы дамыту әрекеттері оқыту барысында іске асатынын дәлелдей келіп, бала дамуының екі түрлі ортасы болатыны жайында теория ұсынды. Бірінші ортасы – айналасындағы үлкендердің әсері, қабілетінше еркін атқара алатын іс-әрекеті болса, екінші ортасы – сабақ үстіндегі әрекеті. Ал біздің мақсатымыз – баланың сабақ үстіндегі оқу-әрекетін тиімді әрі қызықты болатындай етіп ұйымдастыру, әрекет нәтижесін байқау, бағалау және соның нәтижесінде алдағы жұмыстарды жоспарлау болып табылады. Оқитын пән қаншалықты бағалы болса да, мұғалімнің шеберлігі қандай жоғары болса да, мұғалім оқушының өз белсенділігін туғыза алмаса, берген білім, күткен нәтиже бермейді. Оқушының адам ретінде қалыптасуы белсенділік арқылы жүзеге асады. Жаңа технологияның басты мақсаттарының бірі - баланы оқыта отырып, оның еркіндігін, белсенділігін қалыптастыру, өз бетінше шешім қабылдауға дағдыландыру.

Соңғы кезеңде қазіргі заманғы педагогикалық ғылым мен практика түбегейлі өзгерістерге ұшырауда. Соның ішінде оқыту үрдісі ақпараттық – коммуникациялық жағдайларда жаңа көрініс алу жолында басқаша жаңалаған жолмен ХХІ ғасыр талаптарына сай білгір, уақытты үнемдей алатын тұлғаны қалыптастыруға бағытталады [3].

Қазіргі оқыту үрдісіне жаңа педагогикалық технологиялар кеңінен енуде. Оқушыны пәнге қызықтырумен қатар, саналы ойлауға тәрбиелейтін, қоғамдық көзқарастарын қалыптастыра алатын, өзіндік пікірі бар, қоғамдағы болып жатқан түрлі қарама-қайшылықтарды түсіне білетін, еркін сөйлеп, өз пікірін ашық айта алатын ойлы ұрпақ тәрбиелеуде сабақтың маңызы зор [4]. Әр мұғалім оқушыға көпқырлы сабақ беретін болған соң, қазіргі жаһандану саясатына сәйкес жаңа технологияны өз ыңғайына, пәніне лайықтап пайдалануы тиіс. Мұғалім шеберлігі – ізденіс нәтижесі. Сондықтан, орыстың ұлы педагог-ғалымы К.Д.Ушинскийдің “Мұғалім – өзінің білімін үздіксіз көтеріп отырғанда ғана мұғалім, оқуды, ізденуді тоқтатысымен оның мұғалімдігі де жойылады” – деген. Бұл “Ұстаз” атты ұлы сұрлеуге соқпағын салып жол тартқан көкірегі ояу,

көзі ашық әрбір адамға берілген елеулі ескерту. Сабақты тартымды өткізіп, оқушылардың қызығушылығын арттыру үшін әр сабағымызды түрлендіріп отыру шарт. Ол үшін тек бір технологиямен шектеліп қалмай, әртүрлі технологияның элементтерін пайдалану қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Жанпейісова М. М. «Модульдік оқыту технологиясы оқушыны дамыту құралы ретінде». Алматы 2006 жыл.
2. Исакова Р., Ерназарова З. «Жаңа технологияны пайдалану әдістері». Қызылорда, 2004 жыл.
3. Аханова Б. Шығармашылық тұлға қалыптастыру. // Сыныптағы тәрбие. №1, 2007
4. «Қазақстан мектебі» ғылыми – педагогикалық журналы. № 12, 2002 ж. 5. М.Валиева «Білім беру технологиялары және оларды оқу – тәрбие үрдісіне енгізу жолдары» /Әдістемелік нұсқау/.

Абдрахманова А.К.

*КГУ «Карагандинская областная школа-интернат для детей с НОДА»,
Караганда, Республика Казахстан*

РАЗВИТИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНО-ВОЛЕВОЙ СФЕРЫ ДЕТЕЙ С ДЦП С ПОМОЩЬЮ АРТ-ТЕРАПИИ

Для детей с детским церебральным параличом характерна своеобразная аномалия психического развития, обусловленная ранним органическим поражением головного мозга, задерживающим и нарушающим его постнатальное формирование, и различными сенсорными и речевыми дефектами. Исходя из этого, основной задачей нашей школы является создание коррекционно-развивающей среды, обеспечивающей адекватные условия и возможности получения образования в пределах специальных образовательных стандартов, лечения и оздоровления, социальной адаптации и интеграции.

На современном этапе в теории и практике специального образования преобладает клинический подход к изучению проблемы ЭВС детей с ДЦП. Во многих разработках Е.И.Кириченко, И.Ю.Левченко, И.И.Мамайчук, В.И.Николаенко, Г.В.Пятаковой, О.Л.Раменской подчеркивается значение эмоционального самочувствия для их социальной адаптации и гармоничного развития личности. Трудности эмоционального развития становятся фактором, осложняющим взаимодействие и социальную адаптацию в целом.

Для них характерны разнообразные эмоциональные расстройства. Это проявляется в виде повышенной эмоциональной возбудимости, повышенной чувствительности к обычным раздражителям окружающей среды, склонности к колебаниям настроения. Нередко такая возбудимость сопровождается страхами. Страх возникает даже при простых тактильных раздражениях, при изменении положения тела, окружающей обстановки. Многие боятся высоты, закрытых дверей, темноты, новых игрушек. У некоторых склонность к упрямству, быстрой смене впечатлений. Они болезненно реагируют на повышение голоса, на настроение окружающих. У большинства детей отмечается сниженная работоспособность, быстрая истощаемость, трудности в сосредоточении и переключении внимания, малый объем памяти.

Наиболее часто наблюдаются диспропорциональный вариант развития личности. Это проявляется в том, что интеллектуальное достаточное развитие сочетается с отсутствием уверенности в себе, самостоятельности, повышенной внушаемостью. У ребенка формируются иждивенческие установки, неспособность и нежелание к самостоятельной практической деятельности, ребенок даже с сохранной ручной деятельностью долго не осваивает навыки самообслуживания.

Сложная клиническая картина наших учеников и вынужденная малоподвижность создает дефицитарный характер развития, что весьма отрицательно сказывается на познавательной деятельности. Однако помимо коррекционно-развивающей работы над психической и физической деятельностью, необходимо особое внимание обращать на воспитание положительных черт характера, которые обеспечивают успешную социальную адаптацию в обществе.

Развитие эмпатии, осознания эмоционального мира и чувств других людей – важная задача при работе с детьми с ограниченными возможностями здоровья. Технологиями, отвечающими таким требованиям, являются все виды арт-терапии. И по результатам моей деятельности, наиболее эффективными являются занятия с использованием элементов арт-терапии.

Предпочтение отдается групповым формам работы, они позволяют развивать ценные социальные навыки, навыки принятия решений, повышает самооценку и ведет к усилению личной идентичности.

Начинаем занятие с приветствия, далее выявляем общую атмосферу в группе, настраиваем всех на работу. Затем проводим актуализацию визуальных, аудиальных, кинестетических ощущений. Представляется сказка, сопровождающаяся музыкой, движениями, образами. Затем начинается индивидуальная, групповая изобразительная работа. Затем следует рефлексивный анализ и этап окончания занятия.

Работа ведется с помощью приемов арт-терапии, в которых акцент делается а на визуальные разновидности арт-терапии: живопись, скульптуру и прочие формы творчества, где визуальный канал коммуникации играет ведущую роль.

Дети играют с красками, карандашами, фломастерами, с любым материалом, который помогает создавать изображение. Мы их не учим рисовать, а даем приемы изображения, передачи образа, его цветовой составляющей.

Выбор ребенком материала, которым он будет пользоваться на занятии, имеет большое значение. При известных условиях материал указывает на область конфликтов и на степень готовности к эмоциональному самовыражению.

Краски, больше, чем другие материалы, позволяют отражать эмоции и настроения, воплощать образы.

Акварель позволяет наносить мазки по-разному: ярко и тускло, четко и размыто, тяжело и легко, тем самым выявляя степень выраженности эмоций.

Восковые мелки. Они существенно тверже, что позволяет тренировать навыки психической саморегуляции.

Фломастеры требуют во время рисования строгого контроля. Рисование ими могут выявить страх перед богатством своих переживаний и ощущений.

Итак, для развития эмоционально-волевой сферы детей с ДЦП с помощью арт-терапии поставлены определенные задачи, которые подчинены общей цели. И для более успешного их достижения включены игры с красками, крупой, как наиболее интересные для данного контингента детей, способствующие достижению не только основной цели занятий, но и достаточно важному компоненту – развитию восприятия и мелкой моторики, в каждое занятие.

Список литературы:

1. Лечебно-педагогическая диагностика детей с нарушениями эмоционально-волевой сферы / Захарова И.Ю. - М.: Теревинф, 2013. - 80 с.
2. Ломакина Г. Сказкотерапия. Воспитываем, развиваем, освобождаем ребенка от психологических проблем. - М.: Центрполиграф, 2010. - 158 с.
3. Мамайчук И.И. Психокоррекционные технологии для детей с проблемами в развитии. - СПб.: Речь, 2006. - 400 с.

* 2 7 6 1 5 7 *

Исабекова Э.К.

*КММ «Көзі кеміс балаларға арналған облыстық №1 мектеп-интернаты»
Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы*

КӨЗІ КЕМІС БАЛАЛАРҒА МАТЕМАТИКА САБАҒЫНДА ЛОГИКАЛЫҚ ОЙЛАУ ҚАБІЛЕТІН ДАМУ

«Ұрпағы білімді халықтың болашағы бұлыңғыр болмайды»

Жас ұрпақты сапалы, саналы ой еңбегіне тәрбиелеуде математиканың алатын орны ерекше. Қазақстан Республикасының білім беру стандартында білім берудің басты міндеті логикалық ойлауды дамыту болып табылатындығы айтылған. Әсіресе көзі кеміс оқушылардың қазіргі таңда қойылатын талаптарының бірі – білімді әлемнің бүтіндей бейнесін қабылдайтын, логикалық ойлауы дамыған жаңаша, тәуелсіз ойлайтын шығармашыл тұлғаны тәрбиелеу.

Бастауыш сынып – оқушылардың логикалық ойлауын дамытудың негізгі кезеңі. Бастауыш сыныпта балалардың ойлары нақты-бейнеліден абстрактылы - логикалық ойлауға қарай дамиды. Мектептің алғашқы сатысының міндеті – бала интеллектісін себеп – салдарлы байланыстарды түсіну деңгейіне дейін дамыту. Қазіргі заманда математика пәні кең, жан-жақты тараған кезең. Талапқа сай математикалық білім берудің басты шарты – математикалық мәдениеттіліктің деңгейін көтеру болып табылады. Ол ең алдымен оқушылардың логикалық ойлау мәдениетін қалыптастырады, дамытады және шыңдай түседі.

Логикалық ойлау объективті пікірлерге негізделген процесс, ол дұрыс ойлаудың формалары мен заңдары туралы ғылым. Барлық құбылыстың себептері мен салдары, ұғымдар арасындағы байланыстар мен қатынастар логикалық ойлау жолымен ашылады. Пікір алмасу кезінде, әсіресе математикалық тұжырымдар кезінде пайымдау, ойлау заңдылықтарын немесе былайша айтқанда сол заңдылықтар мен формалары жөніндегі ғылым - логиканың көмегі мен бір пікірден екінші пікір шығарылады. Көзі кеміс оқушының логикалық ойлау қабілетін мектепте, үйде әр түрлі әдістермен де дамытуға болады. Алайда ол баланың жас ерекшеліктеріне, өсу деңгейіне

байланысты өзгеріп отыруы керек. Баланың жасына, дамуына тән емес тапсырмаларды беріп, баланың ынтасын қашырып алуға, өзіне деген сенімсіздікті оятып, негативті әсер беру қаупі бар. Сондықтан, көзі кеміс бастауыш сынып оқушылармен логикалық ойлауға бағытталған тапсырмалар талдау, біріктіру, салыстыру тәсілдерінен тұру қажет.

Математиканы оқытуда оқушылардың бағдарламалық материалды үйренгендей қабылдауға терең де берік білімдеріне, іс-әрекеттеріне және дағдыларына, қызығушылығын дамытуға байланысты логикалық ойлау әсер етеді. Сондықтан, бастауыш сыныптан бастап логикалық ойлауды қажет ететін математикалық білім, білік, дағдылармен балаларды байытуды мақсаттадым.

Тәжірибемде келесі логикалық мазмұнды тапсырмаларды ұсынамын:

1. Зере мен Дараның әкелерінің аттарын ата. Зере мен Дара– Асқар мен Мұраттың қыздары. Зере Асқардың қызынан үш жас кіші болса, бұлардың әрқайсысының әкелерінің аты кім?

2. Думан, Мирас, Қайрат ағайынды үшеуі әртүрлі класта оқиды. Қайрат Миранстан, ал Думан Қайраттан кіші емес. Бұл үйдің үлкені ортаншысы, кішісі кім?

3. Әділ, Еркін, Ерлік үшеуі лагерьде кездесті. Бұлардың біреуі – Қосқұдықтан, екіншісі - Үштөбеден, үшіншісі – Көктөбеден.

Әділ пен Қосқұдықтан келген Еркін екеуі бір бөлмеге орналасты, Бұлардың екеуі де Үштөбеде болып көрмегенділігі белгілі болса, қай бала қай ауылдан келген?

4. Түнгі сағат 10-да жауын жауып тұрса, 24 сағаттан кейін күннің жарқырап тұруы мүмкін бе?

5. Дорбадағы 10 асықты 10 бала бір-бірлеп алды. Сонда бір асық дорбада қалды. Бұл қалай?

6. 7 таяқша арқылы 3 үшбұрышты және 2 шаршыны қалай құрастыруға болады?

7. Аулада жүрген бұзаулар мен тауықтардың аяқтарының саны 10. Аулада неше үй жануары болуы мүмкін?

8. Ағашта 5 балық қонып отыр еді. Оларға тағы 2 балық ұшып келді. Барлығы неше балық болды?

9. Аулада тұрған әр түрлі көліктердің дөңгелектерінің саны он. Аулада неше жеңіл машина, мотоцикл, велосипед болуы мүмкін?

10. Үш тауық үш күнде үш жұмыртқа салады. 12 тауық 12 күнде қанша жұмыртқа салады?

Оқушылар жауап бере алмаса, орнына отырады да, ойынды басқа бала жалғастырады. Осылайша тездете отырып, бүкіл кластың балаларын толық қамтуға болады.

Тапсырмаларды түрлендіріп, күрделендіріп жалғастырып ойнай беруге болады. Шығармашылық жаттығулар оқушылардан тек қана математикадан білім емес, күнделікті өмірде кездесетін әртүрлі жағдайға байланысты білімді талап ететін тапсырмалар. Бұлар негізінен оқушылардың байқағыштығын, ойлауын, қиялын дамытуға негізделген. Бұл - өте қиын, аса жауапты, бірақ игілігі мол ардақты жұмыс. Ендеше логикалық ойлауды дамыта оқытуды негіздеу үшін логикалық ойлау ұғымын терең түсіну керек. Әрбір оқушы математика сауаты болу үшін төмендегі мақсаттарды жүзеге асыру тиіс:

математика іс – әрекет сипатына сай логикалық ойлауды қалыптастыру;
болмысты тануға қажет математикалық мазмұнда ойлап, сөйлей алуы;
өмір практикасында қажетті математикалық ойлауды қалыптастыру.

Сонымен, математика сабақтарында логикалық тапсырмаларды көптеп қолданудың нәтижесінде оқушылар оны асыға күтіп, барлық ынтасымен дайындалатын болады. Есептің қиындығынан қорықпай, қызықты есептер көп екендігіне сеніп, математика сабағын басқа қырынан тануға көмек береді.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Д.Рахымбек. Оқушылардың логика методологиялық білімдерін жетілдіру. Алматы. РКБ, 2008ж.
2. Б.Байжұманов. Оқушылардың психикалық даму ерекшеліктері. Бастауыш мектеп, №12, 2001ж.

Базенова Динаш Шамкеновна

Саран қаласы әкімдігінің «Саран қаласының білім бөлімі» ММ№4

БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДА АКТ-НЫ ПАЙДАЛАНУ ТИІМДІЛІГІ

XXI ғасыр табалдырығында тұрып, білім мен ғылым, техниканың қарыштап дамығаны сонша тіпті кіші жастағы баланы ештеңемен таңқалдыра алмайсың. Ал бастауыш мектепте оқитын пән қаншалықты бағалы болса да, мұғалімнің шеберлігі қандай жоғары болса да, мұғалім оқушының өз белсенділігін, қызығушылығын туғыза алмаса, берген білімнің нәтижесі болмайтыны анық.

Қолдауды қажет ететін бүгінгі күні елімізді алға тартатын, жастарымызды дұрыс жолға бағыттайтын инновациялық білім керек. Инновациялық білім беру құралдарына:

-аудио-видео құралдар

-компьютер

-интер белсенді тақта

-ғаламтор

-компьютер — мультимедиялық құрал

-электрондық оқулықтар мен инновациялық сайт және тағы басқалары жатады бұны бір сөзбен айтқанда оқу үдерісі мен сабақтарда ақпараттық — коммуникациялық технологияларды пайдалану деп атауға болады.

Кіші сынып оқушыларының АКТ ға қызығушылықтары өте басым болғандықтан визуальды қабылдаулары өте жоғары еске сақталады. Мен өз тәжірибеммен бөліскенде сабақтарымда пайдаланатын «Color.mіx» ойын бағдарламасы 1сынып оқушылары үшін өте қызықты оны планшет немесе телефонға жүктеп, «Құстар қалай қоректенеді?», «Мектебім, сыныбым» тақырыбында сұлба суретті оқушыларға беріп боятамын. Боялған суреттерді планшет, телефондар камерасымен қарау арқылы сурет 3 d форматына айналатыны оқушының қызығушылығын оятып, ой өрісін қиялын дамытады.

Дүниетану пәнінде бақылау жүргізгенде фотокамера немесе телефондарға түсіру тапсырылады. Ол оқушының бақылау арқылы зерттеу жұмыстарына қарай ұмтылғанын байқаймыз. «Жануарлардың алуан түрлілігі» тақырыбында өткізілген сабақта оқушыларға топта ұжымдаса отырып, бірнеше жануарлардың фото суреттерін түсірген. Енді топаралық жұмыста олар жануарлардың айырмашылығы мен ұқсастығына назар аудару ұсынылғанда фотосуреттерді алмастыра отырып бақылап, нәтижелерін қорыта айтқан оқушыларда табылды. Әдебиеттік оқу сабақтарында тақырыпты ашатын бейнероликтерді қолданған кезде, сабақтың нәтижелілігін байқаймын. Өйткені бейнероликті оқушы аса қызығушылықпен қарайды, зерделейді. Сабақ тақырыбына сай білімін толықтырады, күнделікті өмірмен байланыстырады.

«Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» деп, Елбасы атап көрсеткендей, оқушылар ақпаратты теледидар, компьютер және т. б. техникалық құралдардың көмегімен жақсы қабылдайтынын жақсы білеміз.

Қорыта келе, бастауыш сыныптарда жас ерекшелігіне сай АКТ-ны қолдануда оқу материалдарының сапасы артады, оқушылар өз бетінше ізденуге, еркін ойлануына топтасып жұмыстануға, эксперименттік тапсырмаларды шапшаң, әрі нақты орындай алады. Ұжымдық іс - әрекетке тәрбиелейтініне көзім жетті.

Пайдаланған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін дамыту тұжырымдамасы

2. Роберт И.В. Новые информационные технологии в обучении: дидактическая проблема, перспектива использования// Информатика и образование.

3. Еслямов С.Г. Компьютерные технологии обучения: современное состояние и перспективы. Павлодар, 2017

* 2 7 6 1 6 4 *

Насенова Толқын Кайрулиевна*Саран қаласы әкімдігінің «Саран қаласының білім бөлімі» ММ№4***БАСТАУЫШ СЫНЫПТА ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН
ҚОЛДАНУ**

«Адам ұрпағымен мың жасайды» - дейді халқымыз. Ұрпақ жалғастығымен адамзат баласы мың емес миллиондаған жылдар жасап келеді. Жақсылыққа бастайтын жарық жұлдыз - оқу. Қазіргі мектеп мұғалімдерінің алдында тұрған басты міндет - оқушылардың шығармашылық білім дағдыларын қалыптастыру. Шәкәрім Құдайбердіұлы «Адамның жақсы өмір сүруіне үш сапа негіз бола алады, олар барлығынан басым болатын адал еңбек, мінсіз ақыл, таза жүрек.

Бұл сапалар адамды дүниеге келген күннен бастап тәрбиелейді» деп есептейді: Ұрпақ тәрбиесі - бұл болашақ тірегі, мемлекеттік маңызды іс. Міне, өз ұрпағының өнегелі, өнерлі, еңбексүйгіш, абзал азамат болып өсуі үшін халық педагогикасының негізгі мақсатын шығармашылықпен оқу - тәрбие үрдісіне тиімді пайдалану әрбір ұстаздың міндеті болып табылады.

Қазіргі кезде білім беру саласында болып жатқан ауқымды өзгерістер түрлі ынталы бастамалар мен түрлендірулерге кеңінен жол ашылуда. Осы тұрғыдан алғанда, ұрпақ тәрбиесімен айналысатын әлеуметтік - педагогикалық қызметтің тиімділігін арттыру, оны жаңа сапада ұйымдастыру қажеттігі туындайды. Бұл үшін мұғалімдердің инновациялық іс - әрекеттің ғылыми - педагогикалық негіздерін меңгеруі мақсат етіледі. Ал жаңа технологияны пайдалану міндетті деңгейдегі білімді қалыптастыра отырып мүмкіндік деңгейге жеткізеді. Сондықтан бастауыш сынып мұғалімдерінің біліктілігін көтеру мен шығармашылық, педагогикалық әрекетін ұйымдастыруда қазіргі педагогикалық технологияларды меңгерудің маңызы зор. Оқытудың жаңа технологиясы дегенде, ең алдымен, педагогикалық технология деген ұғымды түсіну керек. Оқыту, білім беру тәжірибесі педагогикалық үрдістің сапасын үнемі арттырып отыруды талап етеді. Осыған байланысты ғылым мен тәжірибеде педагогикалық үрдістің сапасын көтерудің бай тәжірибесі жинақталған. Педагогикалық

технология терминінің анықтамаларын көптеген авторлар өз түсінігі мен өз санасында қалыптасқан көзқарастарын қалыптастырған:

- «Технология» - қалыпты өзгерту, өңдеу әдістері, өнері, шеберлігі, іскерлігі жөніндегі ғылым жиынтығы. (В. М. Шепель)

- «Педагогикалық технология» - жоспарланған оқыту нәтижелеріне жету процесін сипаттау болып табылады. (И. П. Волков)

- Педагогикалық технологиялардың даму сатыларын жан - жақты қарастырып зерттеген ресейлік ғалымдар – Ф. А. Фрадкин, Е. Ю. Рогачева, Л. И. Богомоллова,

Педагогикалық технологияның тиімділігі:

1. Оқушы өздігінен жұмыс істеуге мүмкіндік алады, соған дағдыланады;
2. Оқушының жеке қабілеті анықталады;
3. Іштей бір - бірінен қалмауға тырысып, талпынады;
4. Тапсырмалық күрделену деңгейіне сәйкес оқушының ойлау, орындау қабілеті артады.
5. өзін - өзі тексеруге дағдыланады.
6. Мұғалім жекелеген оқушыларға көмектесуге мүмкіндік алады.
7. Орындау қабілетіне қарай бағаланады.

Бастауыш білім – үздіксіз білім берудің баспалдағы. Мұғалімнің негізгі ұстанған мақсаты - білімнің жаңа үлгісін жасап, белгілі бір көлемдегі білім мен білік дағдыларын меңгерту, оқу мен тәрбие үрдісін ұйымдастырудың сан түрлі жаңа әдіс - тәсілдерін іздестіру, жаңа технологияларды сабаққа тиімді пайдалана білуі, бір сөзбен айтқанда - оқу үрдісін дамыту. Бұған Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауында айтылған «XXI ғасырда білімін дамыта алмаған елдің тығырыққа тірелетіні анық» деген пікірі нақты дәлел. Бүгінгі білім беру ісінің мақсаты – тек білім, білік дағдыларын меңгерту ғана емес, өзін - өзі дамытуға ұмтылатын, ақылды, алғыр, ой - өрісі кең, ақпарат көздерін өз бетімен қолдана алатын, қабілетті де талантты, жастарды тәрбиелеу. Үнемі дамып, өзгеріп отыратын баланың ішкі болмысы мен табиғатын қалыптастыруда мұғалімнің ықпалы ерекше.

Жаңа технологияны жүзеге асыру, тиімділігіне қарай пайдалану үшін, әр мұғалім өзінің алдында отырған оқушыларының жас ерекшеліктерін ескере отырып, педагогикалық мақсат - мүддесіне байланысты, өзінің шеберлігіне

байланысты таңдап алады. Жаңа технологияны жүзеге асыруда мұғалім белсенділігі, шығармашылық ізденісі, өз мамандығына деген сүйіспеншілігі, алдындағы шәкірттерін бағалауы ерекше орын алады. Жалпы алғанда, жаңа технологиялардың 40 - астам түрлері бар.

Модульдік оқыту технологиясы

Модуль – белгілі бір жүйенің өзіндік бөлшегі (С. И. Ожегов). Модульдік оқыту технологиясының ерекшелігі – тұлғаның танымдық қабілеттерін және танымдық процестерді арнайы жасалған оқу және танымдық жағдайлар арқылы дамытуға, тұлғаның қажеттілігін қанағыттандыруға белсенді сөздік қорын дамытуға бағытталуы. Бұл технология тұлғаның даму ерекшеліктері туралы психологиялық ғылым мәліметтеріне, тұлғаның қызығушылық аясын дамытуға, тұлғаның танымдық құрылымын дамыту ерекшеліктеріне негізделген.

Болашақта өркениетті дамыған елдер қатарына ену үшін заман талабына сай білім қажет. Өйткені, тәуелсіз Қазақстанды дамыған бәсекеге қабілетті елу елдің қатарында, терезесін тең ететін – білім. Сондықтан қазіргі даму кезеңі білім беру жүйесінің алдына оқу үрдісін технологияландыру мәселесін қойып отыр. Мектеп өміріне еніп отырған жаңа технологиялардың ерекшелігі өсіп келе жатқан жеке тұлғаны жан –жақты дамыту. Соның ішінде мүмкіндігі шектеулі оқушылардың дамуына да жаңа технология элементтерін пайдалану өз әсерін тигізуде. Бастауыш мектеп- оқушы тұлғасы мен санасының дамуы қуатты жүретін, ерекше құнды, қайталанбас кезең. Сондықтан бастауыш білім үздіксіз білім берудің алғашқы баспалдағы, қиын да жауапты іс. Оқытудың әртүрлі технологиялары сарапталып, жаңашыл педагогтардың іс- тәжірибесі зерттеліп, мектеп өміріне енуде. Қазіргі заманның талабына сай болу және жаңа формация мектебінде жұмыс істеп жүрген педагогтардың алдында тұрған проблемаларды шешу негізгі мақсат болып табылады, олар: баланы оқи білуге үйрету; баланы ойлауға үйрету; баланың өзін-өзі тұлға ретінде дамуына жағдай жасау.

Осыған орай мектеп білімі түбегейлі жаңартылып, мұғалімнің қызметінің мақсаттары кеңейіп, үлкен өзгерістер үстінде. Әр педагогтың міндеті-оқушының шығармашылық ойына бағыт беру, шығармашылық ізденісті қолдау, жағдаяттар туғызып, оның шешімін табуға бағыттау, жаңаны іздеуге, жүйелі зерттеулерге талдау жасауға талпыныс беру.

«Сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясы:

- Кез келген ұстазға сапалы сабақ беруге мүмкіндік беретіндігімен.
- Оқыту мен ұйымдастырудың тиімді әдістерінің /стратегияларының/ көптігімен.

- Оқу мотивацияларын өзгертуге пайдалы екендігімен.

«Сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясының өзге технологиялардан ерекшеліктері:

- Сын тұрғысынан ойлау сабақтарының құрылымы /қызығышылықты ояту, мағынаны ажырату, ой толғаныс/ .

- Негізгі үш кезеңінің маңыздылығы.
- Стратегиялардың психологиялық астары мен ерекшеліктері.

Осы жобамен жұмыс жасау барысында мұғалім оқушының өзін ізденуге жетелейді, ойлануға үйретеді. Педагогикалық технология оқушылардың жеке басын дамыту мен білім беру мақсатына жету жолындағы педагогикалық қызметтің, іс- әрекеттің жүйелі дамып отыратын жобасы ретінде оқушы белсенділігін арттыруды көздейді. Ал, оқушы белсенділігінің артуы оны шығармашылыққа жетелейді.

Шығармашылық дегеніміз – адамның өмір шындығында өзін-өзі тануға , жаңалық ашуға, жаңа тәсілдер табуға ұмтылуы,ізденуі. Шығармашылық қабілет әр баланың табиғатында болуы мүмкін. Біздің міндетіміз – оқушыға оның бойында жасырынып жатқан мүмкіндіктерін ашып көрсету. Өз тәжірибемде бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық қабілеттерін, сабақта және сабақтан тыс уақытта дамытуда Сын тұрғысынан ойлау жобасының көптеген әдіс- тәсілдерін қолданамын:

- Тақырыпты мазмұнына қарай жинақтау,арнаулы бір тақырыпқа пікірталас тудыру /ой қозғау, «инсерт» кестесі/
- Берілген тапсырманы түрлендіру бағыттағы жұмыс / эссе,шығарма, сауаттылықты ашатын хаттар т.б стратегиялар/
- әңгіменің ұқсастығын салыстыру, бөліктерге бөлу, ат қойғызу, мәтіндегі ұқсастық пен айырмашылықты табуға /Венн диаграммасы, аялдамамен оқу стратегиясы/
- Қиялдау арқылы сурет салғызу /сурет салу стратегиясы/
- Кейіпкерге мінездеме беру өз ойын жазғызу /авторға, кейіпкерге хат жазу стратегиясы

- Шығармада екі кейіпкердің қарама – қарсы элементтерін сипаттау /қарама-қайшы элементтер стратегиясы/

- Өлең шұмақтарын құрастыру / 5 жолды өлең/

«Сын тұрғысынан ойлау» бағдарламасының модулдерін ұтымды пайдалану оқушылардың шығармашылық қасиетін анықтауда, күшейтуде, оқытудың тиімділігін, сапасын арттыруда ерекше маңызды.

Бұл бағдарламаның мақсаты – барлық жастағы, соның ішінде бастауыш сынып оқушыларының кез келген мазмұн түсінікке сыни тұрғыдан қарап, ең керекті пікір, ұйғарым таңдауға, шешім қабылдауға үйрету. Оқушылардың білім деңгейін көтеруге, шығармашылыққа баулуға, ойларын еркін айтуға жетелеу.

Сын тұрғысынан ойлау сынау емес, шындалған, бірін – бірі толықтырған ойлау. Ең бастысы жекелей, топта, сыныпта оқушылардың білім деңгейін көтеруге ретімен сұрыптап қолданған стратегиялардың қай – қайсысы болсын сабақтың сапасын арттыруда үлесі зор.

Жаңа білімді қабылдау, бекіту, іскерлік пен дағдыны тәрбиелеу барысында жұмыс жүйесін, оқушылардың дербес белсенді әрекетін дамытуда, өздік жұмысының тиімділігін арттыруда «Сын тұрғысынан ойлау» барысындағы әдіс-тәсілдер білімді меңгертудің әр түрлі кезеңінде қолдануға болатынын тәжірибе көрсетті.

Сын тұрғысынан ойлауды дамыту бағдарламасы ұстаз бен оқушыны ізденуге жетелейтін, шығармашылық шабыт беретін, болашаққа деген үмітті арттыратын бағыт.

Сын тұрғысынан ойлауды үйрету үшін мына шараларды білу қажет:

1.Сын тұрғысынан ойлауды үйрету үшін уақыт керек. 2.Оқушыларға ойланып, толғануға, ойын ашық айтуға рұқсат беру. 3.Әр түрлі идеялар мен пікірлерді қабылдау.

4.Үйрену барысында оқушылардың белсенді іс – әрекетін қолдану. 5. Кейбір оқушылардан жауабының, сынының дәлелді, дәйекті болуын талап ету. 6.Сын тұрғысынан ойлауды бағалау.

Қандай технологияны пайдаланған кезде де оқушының белсенділігі, мақсатқа ұмтылуы, ақпаратты өзі іздеп табуы, шапшағандығы мен еркіндігі, шығармашылдығы, көңіл-күйінің көтеріңкі болуы қамтамасыз етіледі. Қорыта келгенде, қазіргі кезде мектептерде жиі қолданылып отырған жаңа

технологиялар ойлауды дамыту, қабілетті қалыптастыруға бағытталған әдіс-тәсілдер. Оқушыларымның сабаққа деген қызығушылықтары артып, сыныптың білім сапасы көтерілді. Егер де жаңа технология элементтерің сабақта өз дәрежесінде ұйымдастыра білсек, өз нәтижесін береді деп ойлаймын.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Иманбекова Б., Әбдіреймова К, «Сабақ – оқытудың негізгі формасы». Алматы, 2003 жыл.

2. №4-2008 жыл Ж. Садыбекова «Оқу –тәрби үрдісінде ақпараттық-коммуникациялы технологияны қолдану қажеттілігі»

3.«Бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны қалыптастырудағы инновациялық технологиялардың ролі мен маңызы» Республикалық ғылыми-практикалық конференция материалдары (30 сәуір 2008 жыл)

4.Ералиева М. Оқытудың қазіргі технологиялары / М. Ералиева // Бастауыш мектеп. – 2006. - №5.

5.Абдрахманова К. Төменгі жастағыларды оқыту ерекшеліктері / К.Абдрахманова // Бастауыш мектеп. – 1989. - №9.

Каинбаева Майра Кумаровна

САРАН ҚАЛАСЫ ӘКІМДІГІНІҢ «САРАН ҚАЛАСЫНЫҢ БІЛІМ БӨЛІМІ» ММ№4

Бастауыш мектеп – оқушыны тұлға етіп қалыптастырудың алғашқы баспалдағы. Баланың кейінгі және болшақтағы білімі бастауыш буындағы білімінің сапалығына тікелей байланысты. Кіші мектеп жасындағы оқушылардың негізгі ерекшелігі- білімді қызығушылықпен алуы. Ол үшін оқу үрдісін бала талпынатындай және қызығатындай ұйымдастыру керек. Алдына қойған мақсатқа жету үшін мұғалім кез келген технологияны таңдауға ерікті. Білім беруде тиімді нәтижеге жету үшін оқыту әдістері мен құралдарын іріктеу, оқу үрдісін құру – мұғалім құзырындағы іс. Өз іс-тәжірибемде сыни тұрғысынан ойлау технологиясы арқылы оқушылардың танымдық қызығушылығын қалыптастырып, шығармашылыққа баулуға көп көңіл бөлемін. Бастауыш білім берудің мақсаты: кең ауқымды дағдылардың негіздерін меңгерген оқушы тұлғасының үйлесімді қалыптасып дамуына қолайлы білім беру ортасын құру: 1. Білімді функционалдықпен және шығармашылықпен қолдану 2. Сын тұрғысынан ойлау 3. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану 4. Коммуникативті қарым-қатынас тәсілдерін, оның ішінде тілдік дағдыларды пайдалану. Сабақтың құрылымы құрылымы үш деңгейден тұрады: Бұл кезеңде оқушының тақырып туралы не білетіндігі анықталады, белсенділігі арттырады, оқушыларды сабаққа психологиялық тұрғыдан дайындай отырып, қызығушылықтарын ояту стратегияларының бірін қолданып, қызықты сұрақтар қою арқылы оқушыларды жаңа сабаққа тарту. Бұл жерде дәстүрлі әдістердегі «Кім кезекші?», «Сабақта кім жоқ, неге жоқ?» т. б. деген сұрақтарды алмастырып, керісінше сабаққа жағымды ахуал туғызады. Бұл қызығушылықты ояту кезеңі - «жаңа білімге көпір салу». Бұл сәт «Бүгінгі біздің өтетін тақырыбымыз» деп дайын дүниені айтып беруден алыстатады. Орнына, білетін білімді еске түсіре отырып, жаңа білімге көпір салу болып табылады. Бұл кезеңді іске асыру үшін бірнеше тәсілдер бар. Олар: болжау кестесі, ойлан, жұптас, ортаға сал, сұрақ қоя білуді, өзара оқыту т. б. Осы әдіс - тәсілдерді қолдану кезеңді ең тамаша кезеңге, яғни оқушының өздігінен білім алу, өзін - өзі

өзектілендіру, танымдық қабілеттерінің даму, шығармашылық іс - әрекетінің ояну, бір сөзбен айтқанда, өзіндік еңбек ету кезеңіне айналдырады. Оқуды қорытындылау. Оқушылар өз ойлары мен байқаған ақпараттарды өз сөздерімен айта біліп, өзара алмасады. Оқушы алған білімін пайдалана отырып шешім қабылдайды, топпен бөлініп берілген тапсырмалары болса, өздері дәлелдейді, көрсетеді, бағалайды немесе «Эссе жазу, бес жолөлең», т. б. стратегияларды қолданып тәсілдерін қолданып қорытындылайды.

Қызығушылығын

ояту – Эвокация

Мағынаны тану - Реализация.

Ой толғаныс - Рефлексия.

Бастауыш білім – үздіксіз білім берудің баспалдағы. Мұғалімнің негізгі ұстанған мақсаты - білімнің жаңа үлгісін жасап, белгілі бір көлемдегі білім мен білік дағдыларын меңгерту, оқу мен тәрбие үрдісін ұйымдастырудың сан түрлі жаңа әдіс - тәсілдерін іздестіру, жаңа технологияларды сабаққа тиімді пайдалана білуі, бір сөзбен айтқанда - оқу үрдісін дамыту. Жаңа технологияны жүзеге асыру, тиімділігіне қарай пайдалану үшін, әр мұғалім өзінің алдында отырған оқушыларының жас ерекшеліктерін ескере отырып, педагогикалық мақсат - мүддесіне байланысты, өзінің шеберлігіне байланысты таңдап алады. Осыған орай мектеп білімі түбегейлі жаңартылып, мұғалімнің қызметінің мақсаттары кеңейіп, үлкен өзгерістер үстінде. Әр педагогтың міндеті-оқушының шығармашылық ойына бағыт беру, шығармашылық ізденісті қолдау, жағдаяттар туғызып, оның шешімін табуға бағыттау, жаңаны іздеуге, жүйелі зерттеулерге талдау жасауға талпыныс беру. «Сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясы: • Кез келген ұстазға сапалы сабақ беруге мүмкіндік беретіндігімен. • Оқыту мен ұйымдастырудың тиімді әдістерінің /стратегияларының/ көптігімен. • Оқу мотивацияларын өзгертуге пайдалы екендігімен. «Сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясының өзге технологиялардан ерекшеліктері: • Сын тұрғысынан ойлау сабақтарының құрылымы /қызығышылықты ояту, мағынаны ажырату, ой толғаныс/ . Бұл бағдарламаның мақсаты – барлық жастағы, соның ішінде бастауыш сынып оқушыларының кез келген мазмұн түсінікке сыни тұрғыдан қарап, ең керекті пікір, ұйғарым таңдауға, шешім қабылдауға үйрету. Оқушылардың білім

деңгейін көтеруге, шығармашылыққа баулуға, ойларын еркін айтуға жетелеу. Қандай технологияны пайдаланған кезде де оқушының белсенділігі, мақсатқа ұмтылуы, ақпаратты өзі іздеп табуы, шапшаңдығы мен еркіндігі, шығармашылдығы, көңіл-күйінің көтеріңкі болуы қамтамасыз етіледі. Қорыта келгенде, қазіргі кезде мектептерде жиі қолданылып отырған жаңа технологиялар ойлауды дамыту, қабілетті қалыптастыруға бағытталған әдіс-тәсілдер. Оқушыларымның сабаққа деген қызығушылықтары артып, сыныптың білім сапасы көтерілді. Егер де жаңа технология элементтерің сабақта өз дәрежесінде ұйымдастыра білсек, өз нәтижесін береді деп ойлаймын.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Иманбекова Б., Әбдіреймова К, «Сабақ – оқытудың негізгі формасы». Алматы, 2003 жыл.
2. №4-2008 жыл Ж. Садыбекова «Оқу –тәрби үрдісінде ақпараттық-коммуникациялы технологияны қолдану қажеттілігі»
3. «Бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны қалыптастырудағы инновациялық технологиялардың ролі мен маңызы» Республикалық ғылыми-практикалық конференция материалдары (30 сәуір 2008 жыл)

Оралтайқызы Тамаша

«№25 Санаториялық бөбекжай-балабақшасы" КММ тәрбиешісі

Қазақстан, Алматы қаласы

РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ БАЛАБАҚШАДАН БАСТАЛАДЫ

Мәңгілік Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев «Рухани жаңғыру: Болашаққа бағдар» атты бағдарламасында «Еліміз жаңа тарихи кезеңге аяқ басты. Біздің мақсатымыз айқын, бағытымыз белгілі, ол – әлемдегі ең дамыған 30 елдің қатарына қосылу. Мен еліміз мықты, әрі жауапкершілігі жоғары Біртұтас Ұлт болу үшін болашаққа қалай қадам басатынымыз және бұқаралық сананы қалай өзгертетініміз туралы көзқарастарымды ортаға салуды жөн көрдім»-деген болатын. Білімге ұмтылу, жақсыға үйрену, жаманнан жиренуді ата-бабаларымыз айтып кеткен болатын. Бұл енді ұлттық идеологиямызға айналып отыр. «Ұлттық код, ұлттық мәдениет сақталмаса, ешқандай жаңғыру болмайды. Алға басу үшін ұлттың дамуына кедергі болатын өткеннің кертартпа тұстарынан бас тарту керек» деп мақаласында қадап айтты Мемлекет басшысы. Ал ұлттың рухани коды дегеніміз не? Ол – сан ғасырлық тарихи тамырымыз, мирас болып келе жатқан атамұра төл өнеріміз, өзге елден ерекшелеп тұратын салт-дәстүріміз, әдет-ғұрпымыз, тілдік ерекшелігіміз бен діни ұстанымымыз, білім-ғылымымыз бен қоршаған ортамыз. Елбасы халқының тағылымы мен мол тарихын, ұлттық салт-дәстүрлерін алдағы өркендеудің берік діңі ете отырып, әрбір қадамын нық басуын, болашаққа сеніммен бет алуын мақсат қылды. Бұл ретте, тұтас қоғамның және әрбір қазақстандықтың санасын жаңғыртудың бірнеше бағытын дайындады. Атап өтетін болсақ:

Бәсекелестік қабілет - Қазіргі таңда жеке адам ғана емес, тұтас халықтың өзі бәсекелестік қабілетін арттырса ғана табысқа жетуге мүмкіндік алады.

Прагматизм - Нақты мақсатқа жетуге, білім алуға, салауатты өмір салтын ұстануға, кәсіби тұрғыдан жетілуге басымдық бере отырып, осы жолда әр нәрсені ұтымды пайдалану – мінез-құлықтың прагматизмі.

Ұлттық бірегейлікті сақтау - Ұлттық салт-дәстүрлеріміз, тіліміз бен музыкамыз, әдебиетіміз, жоралғыларымыз, бір сөзбен айтқанда ұлттық рухымыз

бойымызда мәңгі қалуға тиіс. **Білімнің салтанат құруы** - Білімді бәрінен биік қоятын ұлт қана табысқа жетеді. Білімді, көзі ашық, көкірегі ояу болуыға ұмтылу

Сананың ашықтығы - Адам жер шарының өзіне қатысты аумағында және өз елінің айналасында не болып жатқанын түсінуге мүмкіндік береді. Ол жаңа технологияның ағыны алып келетін өзгерістердің бәріне дайын болу деген сөз.

Қазақстанның ревалюциялық емес, эволюциялық дамуы - Біздің кешегі тарихымыз бұлтартпас бір ақиқатқа - эволюциялық даму ұлттың өркендеуіне мүмкіндік беретініне көзімізді жеткізеді.

Таяу жылдардағы міндеттер - бұл екінші бөлімдегі ойлар мен идеялар ұлттық мемлекеттілікті нығайту мен сақтаудың айқын да нақты көрінісі.

Мақала рухани байлықты нығайту жөнінде жазылған. Рухани байлықтың кемел, күшті болғаны бұл жеке азаматтарымыз үшін де, жеке азаматтардан жасақталған еліміз үшін де өте маңызды. Ақыл-ойы толысқан, ғаламдық ғылымды игерген адамдар көп болса, еліміз өркениетті, бәсекеге қабілетті болатыны анық. Осынау құндылықтарды қалай игеретініміз және ол арқылы қайда жететініміз жан-жақты талданған. Бұл мақаланы аса маңызды стратегиялық құжат деп қабылдауға болады. Осыны жүзеге асыру үшін қандай іс қолға алынуы тиіс және қандай қадамдардан өтетініміз нақты көрсетілген. Біз балабақша тәрбиешілері мектеп жасына дейінгі жастағы бүлдіршіндерді тәрбиелей отырып, ұлттық мәдениетімізді сақтап қалуға аянбай еңбектеніп келеміз. Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлының «Рухани жаңғыру: Болашаққа бағдар» атты бағдарламасын бүкіл Қазақстан халқы осы бағдарламаны аңсап күткендей оң қабылдаған болатын. Осы бағдарламаны біз де өз ұжымымызда қызу талқыға салып, танысып өттік. Бағдарлама аясында жоспар құрылды. Бөбекжайымызда стенд, банерлер орнатылды. Жоспарға сәйкес жауаптылар бекітіліп, іс-шаралар балабақшамызда үнемі өткізіліп тұрады. Абай атамыз өз дәуірінде «Адам бол» деп айтып кеткен. Бұл – қазақтың ұраны іспетті сөз. Елбасымыздың осы жұмысында Абайдың ұранының көрінісі бар секілді. «Білімді мыңды жығады, білекті бірді жығады» дейді халық. Таяу жылдардағы міндеттердің ішінде латын әліпбиіне көшуіміз де жан-жақты талдап айтылған. Бұл – ғаламдық ақыл-ойға, ғылымға жақын, бәсекеге қабілетті болуға бастайтын үлкен қадамның бірі. Балабақша педагогтары латын әліпбиін педагогикалық сағатта талқылап, өз ойларын білдіріп, Елбасының тапсырмасын қолдап өтті.

Біздің мақсатымыз – әлемдік өркениетке еніп, дамыған 30 елдің қатарына қосылу. Оған білім, ғылым арқылы ғана жетеміз. Білім - әлемдік, тәрбие - ұлттық болуы керек. Ата-бабаларымыздың баяғыдан келе жатқан үлкен құндылықтар жүйесі жастарымыздың да санасына еніп, олар әр нәрсеге сын көзбен қарап, жақсы үрдістеріміздің бәрін бойына сіңіріп өссе, нұр үстіне нұр болар еді. Мемлекет пен ұлт құрыштан құйылып, қатып қалған дүние емес, үнемі дамып отыратын тірі ағза тәрізді. Ол өмір сүру үшін заман ағымына саналы түрде бейімделуге қабілетті болуы керек. Жаңа жаһандық үрдістер ешкімнен сұрамай, есік қақтастан бірден төрге озды. Сондықтан, заманға сәйкес жаңғыру міндеті барлық мемлекеттердің алдында тұр. Сынаптай сырғыған уақыт ешкімді күтіп тұрмайды, жаңғыру да тарихтың өзі сияқты жалғаса беретін процесс. Екі дәуір түйіскен шақта Қазақстанға түбегейлі жаңғыру және жаңа идеялар арқылы болашағын баянды ете түсудің теңдессіз тарихи мүмкіндігі беріліп отыр. Жаңа жағдайда жаңғыруға деген ішкі ұмтылыс – біздің дамуымыздың ең басты қағидасы. Демек, әр адам осы жаңғыруға өз үлесін қосуға міндетті. Өмір сүру үшін өзгере білу керек. Сол мақсатта бөбекжай педагогтары өз үлестерін қосып аянбай еңбек етіп келеді, және осы бағдарлама аясында ұрпақ тәрбиелеу жолында ізденіспен әлі де талай шындарды бағындырары сөзсіз, деп сөзімді аяқтағым келеді.

Аятбекова Шолпан Аятбекқызы

Алматы облыстық №1- балалар үйі тәрбиешісі

Қазақстан, Алматы қаласы

ЗАМАНАУИ БІЛІМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛІН ДАМУЫ БАҒЫТЫНДА ПАЙДАЛАНУ

Қазіргі уақытта педагогика ғылымының бір ерекшелігі - баланың тұлғалық дамуына және тілінің дамуына бағытталған жаңа оқыту технологияларын шығаруға ұмтылуы. Қоғамда болып жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгерістер мен еліміздің білім беру саласының әлемдік білім кеңістігіне өтуі білім беру саласында, соның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға уақыт талабына сай өзгерістер енгізуді талап етіп отыр. Жаңа заман баласы – ертеңгі еліміздің болашағы. Жаңа заман баласын қалыптастырып, дамыту үшін, тұлғаның ішкі дүниесі мен оның қыр сырын анықтап, мүмкіншіліктері мен қабілетінің және тілінің дамуына жағдай туғызу қажет. Әрине, ол үшін балалар үйінде балалардың жеке басының қалыптасуы мен дамуында педагогтардың педагогикалық технологияларды қолдана білу сауаттылығына да байланысты. Қоғамдағы қазіргі даму кезеңінде мектепке дейінгі мекемелердегі білім беру жүйесінде оқыту, тәрбие беру үрдісін технологияландыру - басты мәселенің бірі. Осыған орай балалар үйі мекемелерінің тәжірибесіне оқыту мен тәрбиелеудің әр түрлі технологиялары жасалып енгізілуде. Білім беру жүйесінде педагогикалық технологияны қолдану келешек ұрпақтың еркін дамуына, жан-жақты білім алуына, белсенді тілінің дамуына, шығармашыл болуына жағдай жасау әрбір педагогтың міндеті болып табылады. Білім беру жүйесінде қолданылып жүрген педагогикалық технологиялар: ойын арқылы оқыту, проблемалық оқыту, модульдік оқыту, дамыта оқыту, оқытудың компьютерлік технологиясы, деңгейлеп – саралап оқыту т.б.

Ойын арқылы оқыту технологиясының мақсаты - дидактикалық, тәрбиелік, дамытушылық, әлеуметтендірушілік мақсатқа жету. Ойын технологиясының ерекшелігі ойындық іс-әрекеттің психологиялық механизмі жеке бастың өзіндік талап-талғамдарына сүйенеді. Баланың бойындағы

білімділік, танымдық, шығармашылық қасиеттерін аша түсуді көздейді. Тәрбиеші ойын әрекетін ұйымдастыруда өзі жетекші бола отырып, балаларды ойнай отырып ойлануға бағыт беріп, қиялын және тілін дамытады. Мысалы: Балалар «Дауысынан ажырат» т.б. ойындарын аудио таспадан жануарлардың, құстардың, көліктердің т.б. дауысын ажыратып, одан кейін суреттерін көрсетіп, олардың адамзатқа әкелетін пайдалары туралы әңгімелейді.

Дамыта оқыту технологиясы - баланы оқыта отырып, дамыту. Бала бойында еркіндік, мақсаткерлік, ар-намыс, мақтаныш сезім, дербестік, адамгершілік, еңбексүйгіштік, белсенділік т.б. қасиеттер дамыту.

Сонымен қатар, балалар үйінде **инновациялық білім беру** құралдарын қолданудың да маңызы зор. Инновациялық білім беру құралдарына: аудио, видео, құралдар, компьютер, интерактивті тақта, ғаламтор, мультимедиялық құрал, электрондық оқулықтар, мен оқу әдістемелік кешендер, инновациялық ақпараттық банк, инновациялық сайт және тағы басқалары жатады.

Мультимедиялық электронды оқулықтар бала үшін де, тәрбиеші үшін де күнде дамытылып отыратын анық түрдегі әдістемелік жүйе болып табылады.

Оқытуда интерактивті кешендерді пайдалану сапалы, қызықты және оңтайлы болып келеді. Электрондық мультимедиялық бағдарламаларды дәстүрлі оқыту және педагогикалық инновациялармен қатар, оқыту үрдісінде үнемі қолдану дайындығы әртүрлі деңгейдегі балаларды оқыту тиімділігін көтереді. Бірнеше технологиялардың пайдаланудың әсері, оқыту нәтижесінің сапасын күшейтеді. Электрондық жүйеде оқытуда мультимедияны пайдалану, балаларға ақпаратты беру жылдамдығын, оны түсінуді көтеріп ғана қоймай, сонымен қатар мынандай маңызды сапаларды интуиция, образдық ойлауын дамытады. Балалар үйінде интерактивті тақтаны пайдалану тәсілдері өте көп. Бұлар презентациялар, интерактивті оқыту бағдарламалары, графикалық, бағдарламалық орталықтарда жобалар құрастыру. **Өздігінен даму технологиясы (Монтессории мектебі)** - бұл баланы жан-жақты дамыту, дербестікке тәрбиелеу, бала санасында нәрселер әлемі мен ойлау әрекетінің бірігуіне, мұнда оқыту бала дамуына сәйкес болуы керек, сонда ғана бала өзін де, тілін де дамыта алады.

Проблемалық оқыту технологиясы- баланы өз бетімен ізденуге үйрету, танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту. Яғни, балалардың белсенділігі арттыру, оқу материалына баланы қызықтыратындай мәселе

тудыру, бала материалды сезім мүшелері арқылы ғана қабылдап қоймайды, білімге деген қажеттілігін қанағаттандыру мақсатында меңгереді, бала оқытуды өмірмен және еңбегімен байланыстырады.

Деңгейлеп - саралап оқыту технологиясы - білім, білік, дағдыны меңгерту болып табылады. Әр баланы қабілеті мен мүмкіндік деңгейіне қарай оқыту, балалардың әр түрлі топ ерекшеліктеріне сәйкес оқытуды бейімдеу, ыңғайлау. **Модульдік оқыту технологиясы**-оқытудың тұтас технологиясын жобалау, алға қойған мақсатқа жетуді көздейтін педагогикалық процесті ұйымдастыру, тәрбиешіге нәтижені талдап, түсіндіріп бере алатындай жүйені таңдау және құру. Балалармен жүргізілетін жұмыстарда кездесетін қиыншылықтардың алдын-алу және түзету жұмыстарының жүйесін құру.

Қорыта келіп айтатын болсақ аталған педагогикалық технологиялар мен инновациялық құралдар балалар үйінде балалардың жас ерекшеліктерін ескеріп, әр сатыға балалардың қабылдау мүмкіндіктеріне сай пайдалануға болады. Кейбір балалардың есте сақтау қабілеті әлсіз, қабылдау процестері тұрақсыз келеді. Сондықтан олар затты қолмен ұстап, көзімен көргенді ұнатады. Осыған сәйкес, мектепке дейінгі балалардың оқу қызметтерінде көрнекілік, ойын технологиясын кеңінен қолданған жөн.

Тәрбиеші – бала бойына білім нәрін себетін басты тұлға. Жаңашыл тәрбиеші даярлауға қойылатын талаптар балаларды оқытудың жаңа түрлерімен қаруландыра отырып, қазіргі уақыттағы кәсіптік дағдыларын игеруге бағытталған оқытудың жаңа жолдарын енгізуді көздейді.

Карбузова Мейрамкуль Туяковна

«Қарасу ауданы әкімдігінің білім бөлімінің «Ключевой орта мектебі» ММ

Қазақ тілі мен әдебиет пәні мұғалімі

Қазақстан, Қостанай облысы, Қарасу ауданы

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ МАЗМҰНЫ АЯСЫНДА КРИТЕРИАЛДЫҚ БАҒАЛАУ ТАПСЫРМАЛАРЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖОЛДАРЫ

Қазақстан Республикасының білім берудегі басты мақсаты: жан - жақты дамыған, білімді, өмір сүруге бейім, өзіндік ой - толғамы бар, адамгершілігі жоғары, бәсекеге қабілетті жеке тұлға тәрбиелеу. Осы мақсатты жүзеге асыру үшін оқушыға білім мазмұнын терең игерудің тиімді жолдарын іздестіріп, шығармашылыққа жетелейтін қазіргі заман талабына сай ғылыми-әдістемелік біліммен қаруланған, білікті маман, шебер мұғалім дайындау қажет. Жаңартылған білім мазмұны бойынша қазақ тілі пәнін оқытуда оңтайлы өзгерістер де болып жатыр. Критериалды бағалау жүйесінде ең маңызды нәрсе-оқу процесінің өзі, сол арқылы оқушы өзін-өзі бағалауды үйреніп, өз білімінің артықшылықтары мен кемшіліктерін көріп, әрі қарай қалай даму керектігін түсінеді, яғни бұл жүйеде оқушының қалай жұмыс жасағаны, қалай ойланғаны бағаланады. Критериалды бағалаудың екі түрі бар- қалыптастырушы және жиынтық. Жиынтық бағалау белгілі бір оқу кезеңінде оқу бағдарламасының мазмұнын меңгеру деңгейін тіркеу, анықтау үшін жүргізіледі. Тіркеу үдерісі кезінде оқу бағдарламасының мазмұнына сәйкес білім алушылардың білімін, дағдысын көрсететін дәлелдерді жинау жүзеге асырылады. Жиынтық бағалау тоқсан барысында (бөлім/ортақ тақырыптар бойынша жиынтық бағалау), тоқсан соңында (тоқсандық жиынтық бағалау) және білім беру деңгейін аяқтағанда (негізгі орта, жалпы орта) жүргізіледі. Жиынтық бағалау оқытудың нәтижелерін жіктеу, сертификаттау және тіркеу мақсатында оқытудың қорытындыларын шығару. Тоқсандық жиынтық бағалау тапсырмалары балл қою кестесімен сәйкестендіріле жасалады. Жиынтық бағалау өткізілген соң мұғалім балл қою кестесін қолданып балл қояды. Мұғалім барлық жауап үшін балл қойылып, нәтижелердің дұрыс жазылғанына көз жеткізеді. Мұғаліммен бірге оқушы да бағалау нәтижелерін оқу барысындағы оқу жетістіктеріне жетуде қаншалықты

алға ілгерілегендігін анықтау үшін қолдана алады. Оқушы топтық, жұптық, жеке жұмыстарда белгілі дағдыларға арналған тапсырмалар арқылы қалыптастырушы бағалауға жетсе, мұғалімнің пікірі арқылы тағы бағаланады. Ал тоқсан соңында ішкі жиынтық бағалау тапсырмалары арқылы нақты бағалау нәтижесіне қол жеткізеді. Оқушының сабаққа ынтасын арттыруда алдымен психологиялық тренингтер жүргізу керек. Өйткені, сабаққа зейіні ауған оқушының білімге деген құштарлығын қызықтырғыш элементтер арқылы артатыны белгілі. Ол үшін сыныпта «Жүректен жүрекке» тренингін жиі ұйымдастырған дұрыс. Осы кезде оқушылардың бойына мейірім мен шынайылық қалыптаса бастайды. Осындай жылы сезімдермен бір-бірінің қолдарынан ұстап ізгі тілектерін білдіреді. Топқа бөлу үшін берілген суреттерде жарқын тұрмыс, не тәтті тағам немесе жылы шырайлы келбет беретін гүл суреттерін, болмаса жандарына жылылық ұялататын жақын адамдардың келбетін ұсынған дұрыс. Ол да сабақтың нәтижелі өтуіне ықпал етеді. Сабақ басталарда жағымды ахуал туғызу мақсатында тақырыпқа сай «Сөйлемді аяқтай сал» әдісі, көп нүктенің орнына қажетті тиісті ақпаратты жазу ұсынылады. Оқыту үшін бағалау, бағалау арқылы оқытуды жақсарту, сыни көзқарас таныта отырып, топтасып жұмыс істеуге ынталандырады. Міне, бұлардың барлығы сабақ процесінде үнемі дағдыға айналған жұмыс. Мұғалім өзінің күнделікті жоспарын құрған кезде оқыту үшін бағалау әдісін енгізеді. Сөйте тұра, ол бағалаудың не үшін қажет екендігіне ойлана отырып, сол арқылы оқушыдан күтілетін нәтижеге жұмысын бағыттайды. Мұғалім алдымен сабақта нені мақсат етіп алды, оған жетудің қандай жолдары барын жүйелей отырып, жоспар құратыны анық. Оқыту үдерісінде жетістікке жету үшін оқытушы мен оқушы белгілі бір критерий арқылы білім нәтижесіне жетеді. Бағалау міне, осы тұста керек. Ол үшін мақсат пен нәтиже арасындағы сәйкестікті анықтайтын тапсырмалар мен жаттығулар жүйесіне, яғни мұғалімдердің сыни тұрғыдан ойлануға қолдау көрсететін әдіс-тәсілдері алынады. Оқыту үшін бағалау және оқуды бағалау модулі бойынша бірнеше қадам жасалатынын білеміз. Мысалы: қарапайым сұрақ қою, сұраққа дәл жауап беру, теориялық сілтеме жасау, теория мен практиканы байланыстыру, тапсырма (ойын еркін жеткізе білу, ойын әрі қарай дамыту), жаттығу (жазбаша түрде болса өз көзқарасыңды білдіріп көр, ойыңды өмірмен байланыстыра отырып, нақты баяндап, ойыңды түйіндеп жазып шық т.б.). Бұл

көбіне жеке жұмыс жасаған тұста керек. Ал топтық жұмыста бағалау парақтарын дайындау бойынша постер дайындап, белгілі критерий арқылы жоба қорғайды. Оқушы бұны көбіне тыңдалым не айтылым дағдысында атқара алады. «Екі жұлдыз, бір тілек» бойынша топ бірін-біріне бағалау жүргізеді. Бағалауда топ спикерінің міндеті зор болады. Әрі шынайылық басым болады. Қорғайтын жобаны топ дайындай отырып, уақыт мөлшеріне бағына отырып қорғайды. Осы тұста өзгелер комментарий айта отырып, жетістік критерийімен бағалайды. Сыныптастарын бағалау оқушылар арасында маңызды рөл атқарады, себебі ол ынталандыру деңгейін көтереді, сынды қабылдауға ықпал етеді, өзіне және мұғаліммен пікірталасқа түсуіне сенімділігін арттырады, сондай-ақ мұғалімдерге үдерістен шығуға мүмкіндік береді. Сондықтан «Екі жұлдыз, бір тілек» және «Мадақтау сэндвичі», тіпті кейде сабақ үрдісінде «Керемет», «Тамаша», «Ризамын саған» сияқты мадақтаулармен де бағалауды қолданамыз.

Бірақ қайта тапсыру рұқсат етілмейді. Мұғалім жиынтық бағалау тапсырмаларын өзі құрастырады немесе әдістемелік ұсыныста берілген жиынтық бағалау тапсырмаларын қолдануға болады. Жиынтық бағалау тапсырмаларын дәптерге, параққа жазғызуға, сондай-ақ қолдан жасалған бұйым, жаттығу түрінде орындатуына болады. Жаңартылған білім беру теориясын алып, қазақ тілі пәнінде тәжірибеме қолдануды жалғастырамын деген ойым бар. Ұстаз ретінде жаңартылған білім мазмұның қолдаймын, әр өткізілген қазақ тілі сабағы бағалау тапсырмалары арқылы қызықты өтуде.

Социална педагогика

* 2 7 5 5 4 5 *

п.ғ.м. Бегежанова Р.К.

*Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық
университеті, Қазақстан*

ЖАСӨСПІРІМДЕР ЖАСЫНДАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ТОЛЕРАНТТЫЛЫҒЫН ДАМУЫ ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕСІ РЕТІНДЕ

Қазіргі әлемде ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың жаппай білім беру мекемелеріне кірігуі – барлық жоғары дамыған елдерге, соның ішінде Қазақстанға да қатысты жаһандық қоғамдық үдеріс. Бұл үрдістің негізінде қоғам мен мемлекеттің мектеп білімін қоса алғанда, өмірдің түрлі салаларында тең мүмкіндіктер беру құқықтарын іске асыру мақсатында денсаулық мүмкіндігі шектеулі адамдарға қарым-қатынастың барлық жүйесін қайта ойлау әзірлігі жатыр [1].

Инклюзивті білім беру тиімділігінің маңызды шарты – қоғамда денсаулық мүмкіндігі шектеулі балаларға төзімді қарым-қатынасты мақсатты қалыптастыру болып табылады [2].

Жеке тұлға ретінде толеранттылықты дамыту ерте балалық шақта басталады. Сонымен қатар, бұл сапаның белсендірілуіне ер жету жасы қалыптасқанда, сана мен өзін-өзі тану тиісті деңгейге дейін жетілгенде және жасөспірімдер өзін-өзі анықтау шекарасында өзіндік бірегейлікті қалыптастырғанда, әртүрлі әлеуметтік рөлдерді игергенде ерекше көңіл аудару қажет.

Толеранттылықты психологиялық феномен ретінде зерттеудің отандық зерттеулерде қысқа тарихы бар.

А.Г. Асмолов толеранттылықты эволюциялық-биологиялық, этникалық, саяси, психологиялық және педагогикалық мән-мәтіндерде қарастырады. Оның пікірінше, контекстке байланысты "төзімділік" ұғымының мағыналық реңктері өзгеше [3]. А. Г. Асмолов төзімділік ұғымын қақтығыстарға төзімділік ретінде қарастыру орынды деп санайды, төзімділікке деген көзқарас тар мағынада

қолданылады, мұндай түсіндіру осы терминнің семантикалық ұғымында бірқатар түсініспеушіліктерді тудырады.

С.К. Бондарева сыртқы және ішкі төзімділік ұғымдарына басты назар аударады. Ол толеранттылықты даму мен өзін-өзі дамыту нәтижесі ретінде қарастырады, басқаларды қабылдауға және жүйенің (индивидтің, қоғамның) ішкі тепе-теңдігін сақтауға ықпал ететін өз таңдауы мен ұстанымы. Осыған байланысты төзімділіктің екі түрі ерекшеленеді: сыртқы және ішкі.

Сыртқы төзімділік – басқа адамдар өз позициясына ие бола алатынына, басқа көзқарастардан нәрселерді көруге, түрлі аспектілер мен дәлелдерді ескеруге қабілетті екендігіне сенім. Сыртқы төзімділік әлеуметтік сапа ретінде зорлық-зомбылықтан бас тарту, басқаны қабылдау, заңдарға бағыну сияқты маңызды принциптерде құрылған қоғамдағы қарым-қатынас мәдениетін сипаттайды.

Ішкі төзімділік – әртүрлі күтпеген жағдайларға тепе-теңдікті сақтау қабілеті: қақтығыстарға, белгісіздіктерге, тәуекелге, күйзеліске; барлық фактілер мен мүмкін болатын зардаптар белгілі болмаса да, осы жағдайларда шешім қабылдау және әрекет ету қабілеті [4].

В.В. Бойко "коммуникативтік төзімділік" ұғымын енгізді. Ол коммуникативтік төзімділік деп жеке тұлғаның адамдарға қарым-қатынасының сипаттамасын түсінеді, оның қабылданбайтын психикалық жай-күйін, коммуникативтік өзара іс-қимыл бойынша серіктестердің сапалары мен іс-әрекеттерін жүзеге асыру дәрежесін көрсетеді [5].

Коммуникативті төзімділіктің пайда болу механизмі жеке айырмашылықтардың эмоциялық көрінісі құбылысымен байланысты. Коммуникативті төзімділік үрдісінде шешуші рөлді серіктес – интеллектпен, міне-зімен, әдеттермен, темпераментпен темпераменттің үйлесімдігі немесе үйле-сімсіздігі ойнайды. В. В. Бойконың пікірінше, төзімділік деңгейін арттыру, екі жағдайда сәтті жүзеге асырылады: біріншіден, өз жеке басы мен серіктес тұлғасының құрылымдары арасындағы айырмашылықтардан теріс әсерлерді еңсеру немесе тегістеу, екіншіден, осы айырмашылықтарды тудыратын немесе көрсететін жағдайларды жою.

В. В. Бойко коммуникативтік төзімділіктің келесі түрлерін бөледі:

Ахуалдық коммуникативтік төзімділік: ол осы тұлғаның нақты адамға қарым-қатынасында көрінеді, бұл төзімділіктің төмен деңгейі;

Типологиялық коммуникативтік төзімділік: жеке тұлғаның белгілі бір түріне немесе белгілі бір адамдар тобына (белгілі бір нәсіл, ұлт, әлеуметтік қабат өкілдеріне) қатысты көрінеді;

Кәсіби коммуникативтік төзімділік: кәсіби қызметті жүзеге асыру барысында көрінеді (дәрігердің немесе медбикенің науқастардың сұраныстарына, қызмет көрсету саласының қызметкерлерінде – клиенттерге және т.б. төзімділігі);

Жалпы коммуникативтік төзімділік: бұл мінез-құлық қасиеттеріне, адамгершілік принциптеріне, психикалық денсаулық деңгейіне негізделген жалпы адамдарға қарым-қатынас үрдісі; жалпы комму-никативтік төзімділік жоғарыда қарастырылған коммуникативтік төзімділіктің басқа түрлеріне әсер етеді.

Осыған байланысты мәселенің өзектілігін келесі қайшылықтарды шешуді ескере отырып қарау қажет:

- жасөспірімдердегі толеранттылықты дамыту қажеттілігінің және жалпы білім беретін мектептің жаңа білім беру парадигмасында дамып келе жатқан инклюзивті білім беру жағдайында осы міндетті іске асыру жолдарының жеткіліксіз әзірленуі;

- жасөспірімдерде төзімділікті дамыту бойынша жұмысты жүзеге асыруға мүмкіндік беретін жалпы білім беретін мектептің елеулі мүмкіндіктері мен ресурстары және осы мүмкіндіктерді практикалық іске асырудың психологиялық-педагогикалық жағдайларының жеткіліксіз әзірленуі.

Қазіргі білім беру тұжырымдамасын қалыптастыру және дамыту процесінде қарастырылатын ұғымдардың маңыздылығын атап көрсете отырып, толеранттылық мәселесін теориялық зерделеу, сондай-ақ инклюзивті білім беру жағдайында жасөспірімдер жасындағы балалардың төзімділігін дамыту жөніндегі бағдарламаларды тәжірибеде әзірлеу және пайдалану қажеттілігі туындайды.

Жоғарыда айтылғандардың барлығы мәселенің өзектілігін келесі сұрақ түрінде тұжырымдауға мүмкіндік береді: инклюзивті білім беру жағдайында

жасөспірімдер жасындағы балалардың төзімділігінің табысты дамуын қалай қамтамасыз етуге болады ?

Инклюзивті білім беру жағдайында жасөспірімдер жасындағы балалардың төзімділігін дамыту үрдісі сәтті өтеді, егер:

- толеранттылық жасөспірімдер кез келген ұжымда өмір сүруге қажетті құн-дылық ретінде қарастырылса;

- бұл жұмыс бағыты білім беру үдерісінің субъектілерімен қажетті міндет ретінде қарастырылады және өзара түсіністік, өзара сыйластық негізінде кезең-кезеңмен құрылса;

- инклюзивті білім беру жағдайында жасөспірімдердің төзімділігін дамытудың мазмұны мен әдістері жасөспірімдердің эмоционалдық тәжірибесін байытуды, қарым-қатынас процесінде эмоциялық жайлылық ахуалын қолдауды, жас-өспірімдерді ұжымдық (топтық) іс-әрекеттің дербес және шығармашылық түр-леріне жүйелі түрде қосу көзделетін болса.

Инклюзивті білім беру шеңберінде толеранттылықты дамыту мәселесін та-бысты шешу үшін жалпы білім беретін мектептердің мамандарына келесі міндеттерді шешу қажет:

- жасөспірімдер жасындағы балалардың төзімділігін дамыту ерекшеліктерін зерттеу;

- даму мүмкіндігі шектеулі жасөспірімдік жастағы балалардың төзімділігінің даму ерекшеліктерін анықтау;

- инклюзивті білім беру аясында жасөспірімдер жасындағы балалардың төзімділігін дамыту үшін қажетті психологиялық-педагогикалық жағдайларды анықтау;

- инклюзивті білім беру жағдайында жасөспірімдер жасындағы балалардың төзімділігін дамытуға бағытталған психологиялық-педагогикалық бағдарла-маларды әзірлеу және сынақтан өткізу.

Осы бағыттағы зерттеулер қазіргі заманғы білім беру тұжырымдамасын қалыптастыру үшін теориялық база, сондай-ақ қазақстандық инклюзивті қоғамның қазіргі заманғы моделін құру үшін қызмет ете алады. Отанымыздың кез келген жалпы білім беретін мектебінде іске асыру үшін қолжетімді, үлкен материалдық шығындар мен күрделі техникалық жағдайларды талап етпейтін инклюзивті білім беру жағдайында жасөспірімдерде төзімділікті дамыту бой-

ынша жаңа барабар бағдарламалардың жетіспеушілігі бүгінгі таңда қазақстандық жалпы білім беретін мектептердің тәжірибелі психологтары мен педагогтарының негізгі мәселесі болып табылады.

Осылайша, инклюзивті білім беру шеңберінде жасөспірімдердің толеранттылығын дамыту мәселесі даму мүмкіндігі шектеулі балаларды жалпы білім беретін мектептерге ықпалдастырудың қажетті шарты болып табылады және тек теоретик-ғалымдардың ғана емес, сонымен қатар Қазақстан Республикасының жалпы білім беретін мектептерінің педагогтары, психологтары мен әлеуметтік қызметкерлері де ерекше назар аударуға тұрарлық.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Декларация принципов толерантности UNESCO: Утверждена резолюцией 5.61 Генеральной конференции ЮНЕСКО от 16 ноября 1995 года.
2. Руководство по инклюзии. ЮНЕСКО, 2008.
3. Асмолов А.Г. На пути к толерантному сознанию. Толерантность: от утопии – к реальности. М.:Смысл,2000. – 255 б.
- 4.Бондырева С. К. Толерантность. Введение в проблему / С.К. Бондарева, Д.В. Колесов. М., 2003. - 523 б.
- 5.Бойко В.В. Энергия эмоций. 2-е изд., доп. и перераб. СПб.: Питер, 2004. - 474 б.

Karmanova Zh.A., Shishov S.E., Ilyasova Zh.K., Tkachenko S.A.
KarSU named after Academician E.A. Buketova, Kazakhstan, Karaganda
Moscow State University of Technology and Management
named after K. Razumovsky, Russia, Moscow
KSU school-lyceum № 66, Kazakhstan, Karaganda

SELF-KNOWLEDGE IN THE CONTEXT OF HISTORICAL REFLECTION

"Whoever once found himself, he already can't lose anything in this world. And whoever once understood the man in himself, he understands all people"

S. Zweig

Each of us at least once asked ourselves questions about the meaning of our existence, about the attitude of other people to ourselves, and, of course, about who he really is. The question of self-knowledge of the individual, the inner world of a person, his adaptation to external conditions and society is relevant for each era. Self-knowledge acts as a necessary condition for the harmonious perception of being and the comprehension of one's destiny.

Self-knowledge is a process of knowing oneself, one's potential and actual properties, personal, intellectual characteristics, character traits, one's relations with other people [1]. Revealing the essence of the process of self-knowledge is not possible without understanding the concept of "personality". The term "personality" is used only in relation to a person, and, moreover, starting only from a certain stage of its development. A person is a person who has his own position in life, to which he came as a result of great conscious work. Self-knowledge is formed gradually as the knowledge of the outside world.

In the process of age formation, a person creates a series of his own beliefs about himself and finds a motive that becomes the main motivation for self-development and determines his attitude to the world around him. Each individual creates his own life scenario and can improve it through a change in consciousness and way of thinking [2].

The great ancient philosophers Socrates, Plato and Aristotle, like many other scholars of antiquity, considered self-knowledge as "a moment of knowledge of the truth." Plato pointed out that the work of the soul is not "passive perception," but its own internal activity, which takes the form of a conversation with oneself, the soul "does nothing else than talking, asking itself, answering, affirming and denying" [3]. Socrates believed that self-knowledge is the highest value of a person, contributing to a person's knowledge of himself and his inner world, comprehension of his life, his spiritual health, the harmonious interaction of internal forces with external activity, and satisfaction from the morality of his behavior.

In his teaching, Aristotle notes that with the help of a "general feeling" a person knows what he feels, thinks, recognizes himself as knowledgeable, and not only has any knowledge about the objects of the world. This thinker explained that knowledge of a person is possible only through knowledge of the Universe and the order existing in it [4].

In the teachings of the philosophers of the Middle Ages, the attention of the subject to himself and to his consciousness is a way of the existence of the Divine mind, a form of its implementation. Understanding the depths of the inner world of man was available only from the point of view of religious experience. However, during this period the importance and necessity of experiments and observations in cognition is proclaimed. A significant influence on the development of medieval human science was made by the French scientist Pierre Abelard with his concept of the development of morality and self-knowledge of man, according to which agreement with one's own conscience is the main criterion of morality. Conscience - an assessment of oneself - is more important than an external assessment and is a divine gift [5].

In the Renaissance, it is recognized that a person has unlimited free will, which allows him not only to understand the deep essence, but also to "create" himself. In the same period, a new subject of psychological science as a science of consciousness was born. The philosophy of the Renaissance is characterized by the connection of human freedom and the meaning of life with his own inner activity. Michel Montaigne, with the purpose of existence, singled out the fulfillment of his work and man's knowledge of himself. "I ... am busy studying only one science, the science of self-knowledge, which should teach me to live well and die well," Montaigne wrote [3].

In the New Age, psychology ceased to exist as a doctrine of the soul. Scientists were asked to know themselves, and self-knowledge was given an important role in

shaping harmony and solving many human problems. The American philosopher of that time, J. Locke, said that the activity of the mind is known through a special inner feeling - reflection. According to Locke, this is an observation to which the mind exposes its activity [5].

In the 18th-19th centuries, self-knowledge became one of the currently studied concepts of European philosophy and psychology and was considered as a necessity for a full-fledged human existence. The German philosopher F. Hegel first considered the spiritual world as a process, the subject of which is the cognitive principle. According to his ideas, without at least minimal knowledge of oneself, a person cannot act reasonably. A man is the result of his efforts over himself through a difficult struggle with himself [4].

The processes of self-knowledge and self-development become effective if a person has knowledge of the basics of personality psychology. In psychology, there are ways of self-knowledge of a person: self-observation; introspection; comparison (comparison of oneself with others); personality modeling (a person models his own personality, through the display of his individual characteristics and relationships with others); awareness of opposites (a person realizes the presence of opposites of some quality or behavioral characteristics). Ways of self-knowledge contribute not only to a better understanding by a person of himself, but also to the knowledge of other people. There are also special means of self-knowledge: self-report (for example, in the form of a diary); paying attention to the psychological images of characters from books or films and comparing yourself with these heroes; passing psychological tests.

In the history of psychology, interest in self-knowledge as an integral process of human existence and development from era to era is growing. This is largely due to the fact that self-knowledge is closely connected with life issues, acting as a necessary condition for the search for the human meaning of life.

Literature:

1. Moralov V.G. Fundamentals of self-knowledge and self-development. - M., 2002.
2. psihomed.com/samopoznanie/
3. Zhdan A.N. The history of psychology: from antiquity to modernity: a textbook for students of psychological specialties of universities. - M., 2008.
4. The historical path of psychology: past, present, future: Sat. abstracts of the International Conference. - M., 1992.
5. Yaroshevsky M.G. Psychology in the twentieth century. Theoretical problems of the development of psychological science. - M., 1974.

CONTENTS

ПЕДАГОГИЧЕСКИ НАУКИ

Съвременните методи на преподаване

Ширина А.И., Квасных Г.С., Барановская О.М. ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИИ МОДЕРАЦИИ НА УРОКАХ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ.....	3
Бекбаева М.Т.,Бекеева А. УРОК, ОБУЧЕНИЕ,ПОЗНАВАТЕЛЬНАЯ АКТИВНОСТЬ,МЕЖПРЕДМЕТНАЯ СВЯЗЬ	6
Кабиева А.К. Куненова П.С. ЖҮРЕКПЕН ОЙНАЛҒАН БЕЙНЕ ЖҮРЕКТЕРГЕ ЖЕТЕДІ	14
Куненова П.С. ЛАТЫН ӘЛІПБИІ – ЗАМАН ТАЛАБЫ	17
Керимова Д.О., Кенжебаева А.А., Турлыбай К.Б. РАЗВИТИЕ КРЕАТИВНОСТИ, КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ, КОММУНИКАбельНОСТИ И УМЕНИЯ РАБОТАТЬ В КОМАНДЕ.	20
Сюй-Фу-Шин Л.И., Ганина Е.Е., Григорьева О.П., Корчевная Т.П., Микулявичене К.В., Овсянникова А.А., Ковалевская О.Н. СОВРЕМЕННЫЙ УРОК В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕННОЙ СИСТЕМЫ СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....	23
Кисметова Г.Н. , Хасиденова А.А. INTERACTIVE TEACHING METHODS OF A FOREIGN LANGUAGE AS A MODERN TREATMENT OF ACTIVE TEACHING METHODS	27
Belgibayeva G.K., Kazyken K.G. THE FORMATION OF INTELLECTUAL CULTURE OF UNIVERSITY STUDENTS BY MEANS OF INFORMATION TECHNOLOGIES	33
Купербоева А.Ж. МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГИИ С ПРИМЕНЕНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	37
Yudina O.V. INTEGRATED TEACHING MANAGEMENT CORE COURSES IN ENGLISH USING ICT	41
Абдигалиева М.М. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИЕМОВ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ	45
Аманбай А., Болатбекова А.К., Ахметова Б.Б. ТИПИЧНЫЕ ОШИБКИ ПРИ ИЗУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	48

Сапарқұлов Т.Т. ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯСЫ	53
Абдрахманова А.К. РАЗВИТИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНО-ВОЛЕВОЙ СФЕРЫ ДЕТЕЙ С ДЦП С ПОМОЩЬЮ АРТ-ТЕРАПИИ.....	56
Исабекова Э.К. КӨЗІ КЕМІС БАЛАЛАРҒА МАТЕМАТИКА САБАҒЫНДА ЛОГИКАЛЫҚ ОЙЛАУ ҚАБІЛЕТІН ДАМУ	59
Базенова Д.Ш. БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДА АКТ-НЫ ПАЙДАЛАНУ ТИІМДІЛІГІ	62
Насенова Т.К. БАСТАУЫШ СЫНЫПТА ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНУ	64
Каинбаева М.К. БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДА ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢАША ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ	70
Оралтайқызы Тамаша РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ БАЛАБАҚШАДАН БАСТАЛАДЫ	73
Аятбекова Ш.А. ЗАМАНАУИ БІЛІМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛІН ДАМУ БАҒЫТЫНДА ПАЙДАЛАНУ	76
Карбузова М. Т. ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ МАЗМҰНЫ АЯСЫНДА КРИТЕРИАЛДЫҚ БАҒАЛАУ ТАПСЫРМАЛАРЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖОЛДАРЫ	79
Социална педагогика	
Бегежанова Р.К. ЖАСӨСПІРІМДЕР ЖАСЫНДАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ТОЛЕРАНТТЫЛЫҒЫН ДАМУ ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕСІ РЕТІНДЕ	82
Karmanova Zh.A., Shishov S.E., Ilyasova Zh.K., Tkachenko S.A. SELF-KNOWLEDGE IN THE CONTEXT OF HISTORICAL REFLECTION.....	87
CONTENTS	90

274821

274993

275399

275401

275549

275551

275822

275850

275910

275937

275995

276042

276079

276156

276157

276162

276164

276165

276286

276292

276294

275545

276037